Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 200 (6. 989) ◉ 1989 йил 1 сентябрь, жума ◉ Баҳоси 3 тийин

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

● Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг АҚШ Коммунистик партиясининг 70 йиллиги муносабати билан АҚШ Компартияси Миллий комитетига ва ўртоқ М. С. Горбачевнинг Сентябрь инқилоби 20 йиллиги муносабати билан Ливия революциясининг раҳбари Муаммар Каддафига йўллаган табрик телеграммалари эълон қилинган.

● «Тинчликни асрайлик — ўтган жаҳон урушининг бош сабоғи ана шу» — «Правда» газетасининг бугунги бош мақоласи шундай номланган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида кенгаш

31 август куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлган кенгаш олий мактаб олдида турган долзарб вазифаларга бағишланди. Унда республика олий ўқув юртларининг ректорлари, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг раҳбарлари қатнашдилар. Кенгашни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ж. Ҳамидов олиб борди.

Кенгашда талабалар ўртасида мафкуравий ва тарбиявий ишларни такомиллаштириш, мулоқот ва тўпланиб қолган вазифаларни биргаликда ҳал этиш йўлларини излаш зарурлиги таъкидланди. Олий ўқув юртлари моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, талабалар ва профессор-ўқитувчиларнинг социал-маиший шароитларини яхшилаш муаммолари ўртага қўйилди.

Кенгашда Ўзсовпроф раиси Ҳ. Алимова, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида

30 август куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг навбатдаги Бюроси бўлди.

Бюро кўзбўямачилик ва қўшиб ёзиш фактларига қатъий чек қўйишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Муҳокама чоғида республикада қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликка қарши кураш юзасидан иш олиб борилаётганига қарамай, давлатни алдаш каби нотўғри практика ҳамон давом этаётганлиги таъкидланди. Бу эса кадрларни бузиб, уларнинг топширилган иш соҳаси учун масъулиятини камайтирмоқда. Республикадаги кўпгина партия ва совет органлари ишларнинг ҳақиқий аҳволини бузиб кўрсатишга йўл қўйиб бўлмаслиги тўғрисида партия ва ҳукумат қарорларидан тегишли хулоса чиқариб олмаганликлари, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликка қарши курашда масъулиятсизлик, кўнгилчанлик қилаётганликлари айтиб ўтилди.

Бюро область партия комитетларидан бу масалаларда тартиб ўрнатиш юзасидан узил-кесил чоралар кўришни, давлатни алдаш фактларини фақат мансаб билан боғлиқ жиноят деб эмас, балки партия олдидаги оғир жиноят деб қарашни талаб қилди. Қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликнинг ижтимоий хавфини ҳисобга олиб, ҳар қандай қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик фактларини партия йиғилишлари муҳокамасига қўйиб, айбдорларга принципиал баҳо бериш, бундай фронтларни тугатиш юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақида меҳнат коллективларини хабардор қилиб бориш тавсия этилди.

Марказий Комитет Бюросида КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг Қорақалпоғистон АССРни ижтимоий-иқтисодий, маданий ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала тингланди. Бу ишда маълум силжишлар мавжудлигига қарамай, республика партия, совет, хўжалик органлари мазкур қарорларда кўзда тутилган вазифаларни ўз вақтида бажариш юзасидан тегишли чораларни кўрмаётганликлари таъкидланди. Бу масалаларда Қорақалпоғистон область партия комитети, автоном республика Министрлар Совети зарур қатъият кўрсатмаяпти. Аҳоли ҳаётини таъминлашнинг кўпгина жиддий муаммоларини ўз кучлари билан ҳал қилиш мумкин бўлса ҳам бу муаммолар жуда секинлик билан ҳал этилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советига, Марказий Комитетнинг бўлимларига, Қорақалпоғистон область партия комитетига, автоном республика ҳукуматига КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорларини сўзсиз бажаришга, Қорақалпоғистон АССРнинг ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланишни жадаллаштиршга қаратилган бир қанча қўшимча чора-тадбирларни амалга оширишни таклиф қилди.

1990 йилнинг сентябрида В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг 70 йиллигига бағишланган юбилей тадбирларини ўтказишга қарор қилинди. Бу тадбирларга тайёргарлик кўриш ва ўтказиш комиссиясининг состави тасдиқланди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигини, Ўзбекистон ССР Меҳнат ва социал-таъминот давлат комитетини қайта ташкил этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигини тузиш тўғрисидаги таклифлари маъқулланди.

Марказий Комитет Бюроси Ўзбекистон ССР агросаноат комплексини бошқариш системасини такомиллаштириш масаласини кўриб чиқди. Ҳамма босқичларда бошқарувни демократиялаш ҳамда хўжаликлар ва корхоналарнинг буйруқбозлик-маъмуриятчилик усулларидан раҳбарликнинг иқтисодий усулларига қатъий ўтишини гарантиялаш зарурлигидан келиб чиқиб, район агросаноат бирлашмалари (РАПО)ни тугатиш ҳамда конкрет шароитлар ва хўжаликлар, корхоналар, кооперативлар, деҳқон хўжаликлари, агрокомбинатлар, агрофирмалар ва бошқаларнинг бир-бирига боғлиқлигидан келиб чиқиб, ихтиёрийлик асосида бошқарувнинг сайлаб қўйиладиган органини тузиш кўзда тутилмоқда. Область агросаноат комитети ўрнига агросаноат кооператив-давлат корхоналари ташкилотлари уюшмаси — «Область агросаноат уюшмалари» тузиш, бунда агросаноат тузилмалари, колхозлар, совхозлар, қайта ишловчи ва бошқа корхоналар вазифаларини аниқ белгилаб қўйишни, бошқарувда давлат ва жамоатчилик асосларини энг мақбул даражада қўшиб олиб боришни, шунингдек агросаноат комплексининг ишлаб чиқариш территориал бошқарув соҳасида тўла мустақилликни таъминлашни кўзда тутиш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетини ўзгартириб, уни Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитетига айлантириш ва унинг зиммасига республика қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва қайта ишлаш саноатини ривожлантириш сиёсати учун бутун масъулиятни юклаш, колхозлар, совхозлар, кооперативлар, алоҳида деҳқон хўжаликлари ишига маъмурий аралашишни бутунлай истисно қилиш таклиф этилмоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига республика агросаноат комплексини бошқаришнинг янги структурасини ишлаб чиқиш ва 1989 йил сентябрь ойида агросаноат комплекси бошқарув органлари системасидаги ўзгаришлар тўғрисида қонун қабул қилиш учун уни Ўзбекистон ССР Олий Советига тақдим этиш, бунда республика агросаноат комплексида бошқарув системасини қайта қуришни шу йил ноябрь-декабрь ойларида тугаллаш зарурлигини кўзда тутиш тавсия қилинди.

Марказий Комитет Бюросида КПСС Марказий Комитетининг Совет Болтиқбўйи республикаларидаги аҳвол тўғрисидаги баёнотининг сиёсий жиҳатдан ғоят муҳимлиги таъкидланди. Муҳокама чоғида Латвия, Литва ва Эстониянинг миллатчи, экстремист тўдалари демократия шароитида ажралиб чиқишга қаратилган йўлни очиқдан-очиқ ўтказаётганликлари, ишни Болтиқбўйи республикаларининг алоҳида бўлиб ажралишига, СССРдаги бошқа халқлар билан кўпдан буён қарор топган узвий алоқаларни узиб ташлашга қаратаётганликлари таъкидланди. Уларнинг режалари социализмга, советларга қарши тусдадир. Бюро КПСС Марказий Комитетининг баёнотидаги Совет Болтиқбўйи халқларига қилинган миллатлараро муносабатдаги долзарб ва тўпланиб қолган муаммоларни хотиржамлик билан амалий ҳал қилишга, қайта қуриш тақдири учун масъулият ва донолик кўрсатишга даъватни тўла қўллаб-қувватлади.

Бюро мажлисида ижтимоий-сиёсий тусдаги бошқа масалалар, республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Бугун—Билимлар куни

АССАЛОМ, СЕНТЯБРЬ!

Мана бу бахтиёр чеҳраларга бир қаранг. Улар болалар боғчасида бирга тарбияланишган эди. Энди шаҳримиздаги 23-мактабда биргаликда сабоқ олишади. Бу кун уларнинг хотираларида абадий сақланиб қолади. Шу жумладан, меҳрибон педагог Насиба опа Насриддинованинг ҳам. Мана, 30 йилдирки, бу фидойи муаллима келажак авлодга таълим бериб келмоқда. Унинг собиқ ўқувчилари бугунги кунда халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилишаётир.

СУРАТДА: Н. Насриддинова (ўнгда) 1-синф ўқувчиларини хушнудлик билан кутиб олмоқда. Уч фарзанднинг онаси Лаъли Мавлонова (чапда) қизи ва унинг дугонасини мактабга кузатяпти.

Р. Альбеков суратлари.

Тароватли тонг

(Репортаж)

Биринчи қўнғироқ чалинишига ҳали вақт бор. Тўп-тўп бўлишиб, портфель кўтарган қизлар, ўғил болалар мактабга келишаяпти.

— Раъно, Лобар, Шоҳиста, чаққонроқ юринглар, — деди синфдошларининг яқинлашишини сабрсизлик билан кутиб турган Лола, — дарс бошлангунча мактабимизнинг янги биносини томоша қилиб оламиз.

Таътил пайтида бир-бирларини соғиниб қолган дугоналар қучоқ очиб кўришганча, ичкарига кириб кетдилар. Яна болалар, нарироқда ўқитувчилар кўринишди. Бугун сентябрь, бунинг устига янги жой эмасми, кўпчилик ҳаяжонда, чеҳраларда байрам кайфияти. Ёнимизда уларни кузатиб турган аёл, «Дўстлик» массивида яшовчи Раъно Мустафоева қувончини яширолмади:

— Бахтли замоннинг болаларига қаранг, ўргилай, — деди у ҳавас билан. — Менда ҳам 5 фарзанд бор. Ҳозиргина қизим Диломни 1-синфга кузатиб чиқдим. Ўқитувчиси бирам меҳрибонки, асти қўяверасиз. Келажак эгаларига тўла-тўкис шароит яратиб бераётган давлатимизга раҳмат.

Онахоннинг қувонганича бор. Сентябрдан бошлаб 1250 ўқувчини ўз бағрига олган 285-мактаб биноси ҳозир Сергели районидаги «Спутник» даҳасига кўрк бағишлаб турибди. Барча қулайликларга эга бўлган бу маскан «Ташгорстрой»нинг 159-трестига қарашли 8-қурилиш бошқармаси томонидан бунёд этилган. Синф хоналари, коридорлар шинам, 2 та спорт зали, тренажёр ва хореография синфлари ҳам бор.

— Коллективимиз асосан ёшлардан иборат, — деди мактаб директори Э. Расулова. — Уларга Галина Ивановна Перунова каби тажрибали ўқитувчилар устозлик қилишади. Бизда сифатли таълим-тарбия бериш учун шароитлар етарли.

Билимлар байрамини ёруғ юз билан кутиб олинишига коллективнинг барча аъзоси муносиб ҳисса қўшишди. Ўқитувчилардан Л. Грачёва, Ф. Чеснакова, Ю. Давидова ва бошқалар фан кабинетларини ўз вақтида жиҳозлаб, зарур кўргазмали қуроллар, дарслик ва дидактик материаллар бўлишига эришдилар.

Кези келганда шуни таъкидлаш лозимки, райондаги 8-касалхонада шифокорлик мутахассислиги танқис бўлгани туфайли 9-синфларда тиббиётдан бошланғич таълим ҳам берилмоқда. 3-синф ўқувчилари эса ўзбек тили бўйича чуқурлаштирилган билимларни эгаллайдилар. Яна қувончлиси, юқори синф ўқувчиларига программалаштирилган синфларда сабоқ берилади. Билим даргоҳидаги немис, инглиз, рус ва ўзбек тили кабинетлари техника воситалари, лингафонлар билан тўлиқ жиҳозланган.

Педагоглар ўқув йилининг дастлабки кунлариданоқ бор куч-ғайратларини ишга солиб, билим беришга киришдилар.

С. ШОДИЕВ.

Ўқув йили қувончлари

● Бугун 1 сентябрь! Ҳамманинг юзида табассум. Каттаю-кичикнинг байрами. Бу байрам, айниқса, меҳрибон муаллимлару ўқувчилар учун жуда ардоқли. Улар шу кунни орзиқиб кутишганди.

Яна бир янги ўқув йили шодиёна кутиб олинди. У сочи мактабда оқарган кекса ўқитувчи учун ҳам, илм даргоҳига биринчи марта қадам қўйган жажжи қизалоқ учун ҳам шу он, шу лаҳзалар такрорланмас ўқув йили. Олий ўқув юрти талабаси деган номга муяссар бўлган ёшларнинг қувончини-ку айтмаса ҳам бўлаверади. Бехтиёр улар шодлигига шерик бўласиз. Ҳаяжонли сўзларини мароқ билан тинглайсиз.

Розия Абдулхаева, 59-мактаб ўқитувчиси.

— Қирқ йилдирки, бошланғич синфларга дарс бераман. Ҳаётимни болаларсиз тасаввур этолмайман. Ҳар йили биринчи сентябрни орзиқиб кутаман. Айниқса, биринчи қўнғироққа беш-олти кун қолганида ўқувчиларимни қаттиқ соғинганим билинади. Мен ўқитаётган болалар бу йил иккинчи синфга ўтишди. Ҳар янги ўқув йили арафасида дарсимни қандай ўтсам барчани қизиқтира оламан деб ўйлайман. Янги-янги режалар тузаман. Ишқилиб омон бўлишсин. Қийналишмасин деб кундаликкача тайёрлаб қўйдим. Ўқувчинг фарзандингдек гап. Унинг камолини кўришдан ортиқ бахт борми, ўқитувчи учун!

Нилуфар Каримова, Чилонзор районидаги 286-боғчанинг собиқ тарбияланувчиси.

— Бу йил биринчи синфга бораман. Ниятим, аъло баҳоларга ўқиш.

— **Яна қандай орзуларинг бор?**

— Меҳрибон ўқитувчиларимни одобли бўлиб доим хурсанд қиламан.

Шодижон Ражабов, Тошкент Давлат дорилфунуни ўзбек филологияси факультети талабаси.

— Бу қутлуғ даргоҳда билим олишни болалигимдан дилимга тугиб юрардим. Ниятимга етдим. Аудитория томон кетяпману, ҳаяжонланаман. Бундан ортиқ бахт борми? Ахир мен толиби илмлар сафидаман. Эндиги ягона орзум — адабиётшунос бўлиш.

Муқаддас Шоазизова, Мунира Носирова.

— Бу йил В. И. Ленин номидаги Тошкент педагогика билим юртини тугатиб, йўлланма бўйича 138-мактабга ишга келдик. Ҳаётимизда илк марта бошланғич синфларда мустақил дарс ўтамиз. Очиғи, жуда ҳаяжонландик. Бу улуғ кун ҳеч эсимиздан чиқмайди.

Козим Ғиёсов, ошпазлик ва қандолатчилик ҳунар-техника билим юрти ўқувчиси.

— Ошпазлик ва новвойлик касбини халқимиз азалдан эъзозлаб келади. Чунки шу ҳунар эгалари эл хизматида бўлишади-да. Айримларга ўхшаб ўзимни дуч келган институтга урмадим. Қизиқмаган соҳангда беш йил ўқиб давлатнинг маблағини бекорга совургандан кўра, бирор ҳунар ўрганган маъқул эмасми? Бу соҳага икки-уч йилдан буён қизиқиб юрардим. Шунинг учун ҳам бу йилги биринчи қўнғироқни қандайдир орзиқиш билан кутдим.

● Орзуга нима етсин? Ҳеч шубҳа йўқки, бундай айём кунларида ҳар бир инсон қалби ширин орзулар оғушида бўлади. Келажак авлоднинг эзгу нияти амалга ошиши, мукаммал инсон бўлиб етишишида партия-ҳукуматимиз барча чора-тадбирларни кўраётир. Бунинг учун раҳмат!

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлигидан олинган маълумотларга қараганда биринчи синфга бу йил олти ёшлилар группаларига 237000, етти ёшлиларникига эса 329000 бола қабул қилинган. Ўрта мактаб ўқувчиларига 10 миллион сўмликдан зиёд бепул ўқув қуроллари тарқатилди. Янги мактаб бинолари қуриб фойдаланишга топширилди, кўплаб зиё масканлари капитал ремонтдан чиқарилди. Ўрта ҳунар-техника билим юртларига 141000 ўқувчи, олий ўқув юртларига (кундузги бўлимларига) 35972, ўрта махсус ўқув юртларига 86250 йигит-қиз қабул қилинди. Яна бир хушхабар: бу йилги ўқув йилидан бошлаб Тошкент машинасозлик институтида ҳам ёшлар таҳсил ола бошладилар.

Энг қувончлиси, шаҳримиз мактаблари ўқув ҳисоблаш техникаси билан тўла таъминланди. Бу вазифа мамлакатнинг кўпгина йирик шаҳарларида ҳали ниҳоясига етказилмаганлигини ҳисобга олсак, мактаб ислоҳоти пойтахтимизда дадил амалга ошаётганлигидан далолатдир.

Р. МУҲАМЕДОВ.

Биринчи қўнғироқ

Мактабда байрамдир,
Барча тенг хуррамдир.
Сентябрь тонгида
Янгидан-янгидан.
Биринчи қўнғироқ
Жаранглар,
Қаранглар!
Овози энг янгроқ
Кетади энг йироқ.
Бошлансин дарс, дея,
Бошлансин баҳс, дея,
Барчани чақирар,
Ҳар томон ҳайқирар.
Ҳушёрлар англашар,
Қолоқлар янглишар.
Мактаблар, чамаси,
Гўё фан кемаси,
Сафарга отланар,
Кўрганлар шодланар.
Директор — капитан,
Бол томар гапидан.
Эҳ, ҳамма ясанган,
Устозлар яшарган.
Болалар ҳавасда,
Кўтарган гул даста.
Чин дўстлар топишар,
Синфга чопишар.
Тор келар йўлаклар,
Завқланар юраклар,
Синф дарс бешиги,
Очилар эшиги.
Парталар ёнма-ён,
Гижинглар тойсимон,
Қулай ва озода,
Ўлтириш маза-да!
Қўнғироқ жаранги,
Оҳанги — энг янги.
«Билимлар юртига —
Қани тез юрдик-а!»
Дегандек туюлар,
Қадамлар қўйилар.
Энг қувноқ,
Энг янгроқ,
Биринчи қўнғироқ!

Пўлат МЎМИН,
Ғафур Ғулом мукофотининг лауреати.

Мусаффо осмон учун

Бугун ер юзининг барча қитъаларида Жаҳон тинчлик куни бўлиб ўтмоқда.

1 сентябрни Жаҳон тинчлик куни сифатида нишонлаш ғояси тасодифий эмас, албатта. Бундан 50 йил муқаддам худди ана шу куни дунё халқларига кўпдан-кўп азоб-уқубатлар ва қурбонлар келтирган иккинчи жаҳон уруши бошланган эди. Бундай фожиалар энди асло қайтарилмаслиги керак.

Шу боисдан ер юзининг барча қитъаларидаги миллион-миллион кишилар ўзларининг бутун куч-ғайратларини эзгу мақсадга — урушнинг олдини олишга қаратмоқдалар. Жаҳон касаба союзлари конгрессининг қарорига кўра ҳар йили 1 сентябрда тинчлик учун касаба союзлари ҳаракат куни ўтказилади.

Жаҳон тинчлик куни ва тинчлик учун касаба союзлари ҳаракат куни бизнинг мамлакатимизда ҳам кенг ва фаоллик билан нишонланмоқда. Чунки бизнинг халқимиз урушнинг нималигини жуда яхши билади. Мамлакат бўйлаб митинглар ва меҳнаткашларнинг, кенг жамоатчиликнинг йиғилишлари бўлиб ўтади.

Ана шундай митинг бугун Тошкентда, А. Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат академик катта театри биносида ҳам бўлиб ўтади. Митинг олдидан театр майдони олдида болаларнинг асфальтга чизган расмлари конкурси бўлиб ўтади, фойеда эса болалар ясаган буюмларнинг ким ошди савдоси ўтказилади. Шундан тушган маблағ Тинчлик фондига ўтказилади. Митингнинг ҳар бир қатнашчиси ана шу фондга ўз ҳиссасини қўшиши мумкин. Митингдан сўнг бадиий ҳаваскорлик коллективлари артистларининг концерти бўлади.

Бугун—Жаҳон тинчлик куни

Миллионларнинг ҳақли талаби

Бугун мактабларда янги ўқув йили Тинчлик дарсидан бошланди. Дастлабки қонун акти Лениннинг тинчлик ҳақидаги декрети бўлган улуғ Советлар мамлакати учун бу чуқур рамзий маънога эгадир.

Тинчлик — социализм идеали. Совет кишилари авлодлари ана шу руҳда тарбияландилар ва тарбияланмоқдалар. Шу боис Тинчлик дарсида инсоннинг энг асосий ҳуқуқи— ҳаёт кечириш ҳуқуқи, КПСС, Совет давлатининг, бутун совет халқининг ер юзида тинчликни мустаҳкамлашга бўлган азму қарори ҳақида гап боради. Болалар билан тўлган миллионлаб синфхоналарга қамалда ёзилган ленинградлик қиз Таня Савичева кундалиги саҳифалари, Хиросимага ташланган Америка ядро бомбаси қирғинбаротини бошидан кечирган ва орадан бир неча йил ўтгач, нурланиш хасталигидан ҳалок бўлган япон қизи Садако Сасакининг қоғоз турналари уруш инсон боласи бошига солувчи кулфатлар шоҳидликлари сифатида киради.

Инсоният тарихига 1 сентябрь фожиали саҳифа бўлиб кирган. Эллик йил муқаддам худди ана шу кун тонг отарида вермахт қўшинлари Польшага тўсатдан ҳужум қилганида ва иккинчи жаҳон урушининг биринчи ўқ овозлари янграганида инсоният XX асрнинг беҳисоб кулфати остонасида турганлигини, бошланган уруш эса тарихдаги энг мудҳиши бўлишини асло билмас эди.

Гитлерчилар Германияси келтириб чиқарган уруш олти йил давом этди. Жаҳондаги қирқ мамлакат территориясини ўз домига тортиб, халқлар бошига чексиз кулфату жафо солди. Фашистларнинг ҳарбий авантюраси инсоният учун жуда қимматга тушди.

Тарих китобининг бир неча саҳифасини варақлаб кўрайлик. Европадаги XVII аср урушлари 3 миллион кишининг ёстиғини қуритди. XVIII аср: беш миллиондан ортиқ киши, XIX аср: қарийб 6 миллион киши ҳалок бўлди. XX асрдаги биринчи жаҳон уруши жанггоҳларида 10 миллион киши ўлди. Иккинчи жаҳон уруши 50 миллиондан ортиқ кишининг умрига зомин бўлди. Уруш йиллари қанчадан-қанча одам жароҳатдан, очликдан ва дарду аламдан ўлиб кетди...

Ленинча тинчлик сиёсатига содиқ бўлган Совет Иттифоқи иккинчи жаҳон уруши арафасида коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш учун қатъият билан курашди. Лекин унинг куч-ғайратлари Ғарб давлатларининг қаттиқ қаршилигига дуч келди. Улар гитлерчилар Германиясининг урушқоқлик ҳатти-ҳаракатларига бефарқ қараб, уни СССРга қарши гиж-гижладилар. Ғарб давлатлари фашистлар агрессиясини СССРга қаратиб, шу тариқа ўзлари омон қолишга умид боғлаган эдилар. Бироқ Гитлерни «тинчлантириш» сиёсати шунга олиб келдики, уларнинг ўзлари фашистлар агрессиясининг биринчи қурбонлари бўлишди.

Аввалига империалистик уруш бўлган иккинчи жаҳон урушининг характери 1941 йил 22 июнда гитлерчилар Германияси Совет Иттифоқига хиёнаткорона ҳужум қилганидан кейин тубдан ўзгариб кетди. СССРнинг иккинчи жаҳон урушига қўшилиши бу урушга адолатли, антиимпериалистик, халоскорлик характерини бағишлади. Совет Иттифоқи фашизм устидан ғалабани таъминлашда бош ролни ўйнади.

...Олимларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, беш ярим минг йил давомида Ер юзида 15 мингга яқин уруш ва қуролли тўқнашув бўлган. Шуларнинг натижасида тахминан уч ярим миллиард киши ўлган. Одамлар яшаб келаётган бутун тарих давомида атиги 292 йил тинчлик бўлган, бир асрда ҳатто бир ҳафта тинч ўтган эмас. Неча асрлар давомида ажал қуролларини такомиллаштириш устида иш олиб борилди. Таассуфки, бу борада ҳозир кўз кўриб, қулоқ эшитмаган даҳшатли натижага эришилди. Инсоният боши узра ядро қуроли шамширининг даҳшатли кўланкаси пайдо бўлди. Инсоният ҳаёт ёки мамот маррасига етиб келди.

Умумий хонадон фарзандлари — катта ва кичик мамлакатлар халқлари учинчи жаҳон уруши ҳеч қачон бўлмаслиги учун бирлашишлари лозим. Ирқимиз, миллатимиз, ёшимиздан қатъий назар ҳар биримиз — кончи ёки олим, пўлат қуювчи ёки журналист, деҳқон ёки шифокор ана шу олижаноб мақсад йўлида бор кучимизни сарфлашимиз керак. Совет Иттифоқининг XX аср охиригача ядросиз дунёни барпо этиш программаси ер юзидаги барча тинчликсевар кучлар учун йўлчи юлдуздир. Ўзида янгича сиёсий фикрлашни мужассамлаштирган мазкур программа ҳозирги дунё зиддиятли бўлишига қарамай, ўзаро боғлиқ, кўп жиҳатдан яхлит деган фикрга асосланган.

«Ер юзида тинчлик бўлсин!» — Ер куррасида миллион-миллион кишиларнинг қатъий талаби ана шундай. Бу ҳаққоний талаб Жаҳон тинчлик куни — 1 сентябрда бутун планетамиз узра баралла янграмоқда. Тинчлик учун кураш давом этмоқда.

Алишер РЎЗИЕВ.

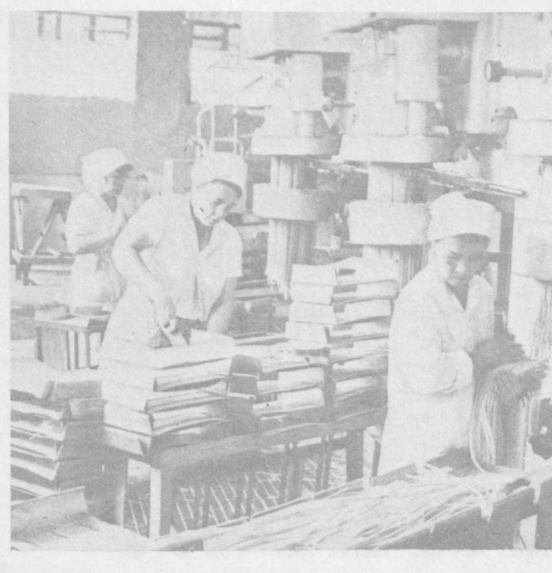

Тошкент булка-кондитер комбинатининг 1-макарон корхонаси ишчилари ўртасида ўз ишининг фидойилари кўп. Уларнинг ғайрати билан бу ерда макарон ишлаб чиқариш тобора кўпайяпти. Корхона Ленинград ва Уфа макарон фабрикалари билан яқин алоқа боғлаган. Ҳозир бу ерда ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ишлари қизғин давом эттирилмоқда.

СУРАТДА: макарон цехида.

М. Нуриддинов сурати.

Хушхабарлар

● СУРХОНДАРЁ деҳқонлари оралиқ экинларини экишга киришдилар. Бу йил 10 минг гектар эски бедазорлар, шунингдек маккажўхори, сабзавот ва полиз экинлари йиғиштириб олинган ерлар оралиқ экинларига ажратилди.

Термиз районидаги бир қанча хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, рапсни арпа билан аралаштириб, жуда эрта экиш, масалан, ноябрь ойининг охиридаёқ биринчи ўримга тушиш имконини беради, баҳорда эса, чигит экиш олдидан иккинчи ҳосил олинади. Шундай қилиб, ҳар гектар ердан 300 центнер ва ундан кўпроқ кўк масса олиш мумкин. Бу эса чорвачиликни озуқа билан таъминлашда жуда қўл келади.

● ЗОМИН районидаги хўжаликлараро бўрдоқичилик комплекси чорвадорлари келаси йил соргодан мўл ҳосил етиштиришга аҳд қилдилар. Улар бу йил 50 гектар ердан мўл ҳосил ундиришди ва жўхори билан аралаштириб, икки минг тонна кўк массани сақлаб қўйишди. Ҳали 30 гектар ерга қўл урилгани йўқ. Чўлқуварлар бу ерда бўйи 3 метрга етадиган ажойиб ўсимликларнинг уруғини оладилар. Уруғликнинг бир килограмми эса 10 сўм туради. Шундай қилиб, хўжалик анча наф кўради.

● ХОРАЗМ областида иккита янги консерва заводи бир вақтнинг ўзида мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлашга киришди. Уларнинг бири Янгиариқ районидаги «Коммуна» колхозида иккинчиси эса Хонқа районидаги «Правда» колхозида барпо этилди. Уларнинг ҳар бири бир миллион банка консерва ишлаб чиқаради. Корхоналар дастлабки кунларданоқ амалда чиқиндисиз ишламоқда.

Ҳозир областда сабзавот ва мева маҳсулотларини қайта ишлайдиган саккизта завод ишлаб турибди. Улар йил охиригача камида 20 миллион банка маҳсулот чиқаришади. Бу маҳсулотларнинг бир қисми ўзаро фойдали шартномаларга кўра, Чита ёғоч тайёрловчиларига ва Кострома области чорвадорларига юборилади.

● ҚЎРҒОНТЕПА кооператорлари бевосита кир совун ишлаб чиқариш билан шуғулланиши лозим бўлган кишиларга қандай ишлашни кўрсатиш учун иш бошладилар. Район ремонт-ишлаб чиқариш корхонаси ходимлари бир кеча-кундузда 600 килограмм маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган совун цехини ишга туширишга ёрдам беришди.

Корхона коллективи сўнгги вақтларда техника ремонтидан ташқари, эҳтиёжларни аниқ эътиборга олиб, ёрдамчи ишлаб чиқаришларни йўлга қўймоқда. Ҳозир ғишт заводига газ қувури ётқизилмоқда, асфальт, бетон, полиэтилен плёнкаси тайёрлайдиган цехлар ишлаб турибди. Банд бўлмаган аҳолини ишга жойлаштириш масаласи ҳам шундай ечилмоқда.

Озиқ-овқат Программаси бўғинлари

Қишлоқ саховати

Бозорлардаги қовун, тарвуз, мева-узум, сабзавот маҳсулотлари ҳар йилдагидек анча сероброқ, расталарни тўлдириб турибди. Дўконларга далалардан келаётган сабзавот карвонларининг кети узилмайди.

Ҳа, деҳқонлар бу йил ҳам баракали, самарали меҳнат қилдилар. Шаҳарликлар дастурхонига мўл, сархил неъматлар тортиқ этишдек бурчларини сидқидилдан адо этяптилар. Сабзавотчиликка ихтисослаштирилган Тошкент райони деҳқонлари шаҳримизнинг Октябрь, Собир Раҳимов ва Киров районлари меҳнаткашларини дала ва боғ неъматлари билан таъминлайдилар. Бу йилги табиат офатлари деҳқонларга қатор қийинчиликлар туғдирди. Помидор, бодринг, булғор қалампири ва бақлажон етиштирилган майдонларда кўчатлар 2, ҳатто 3 мартадан қайта экилди. Юксак агротехника қоидаларига риоя қилиниши, ҳар бир дала юмушларининг оби-тобида олиб борилиши, энг муҳими қийинчиликлардан қўрқиб тушкунликка тушмай олға ҳаракат қилиниши туфайли кўзланган ҳосилни етиштиришга муваффақ бўлинди.

Йиғиб-териб олинаётган дала неъматларининг бир қисми шаҳар аҳолисига тортиқ этилмоқда. «Тошкент» агрофирмасининг 40 та сабзавот дўкони район далаларидан келтирилаётган помидор, карам, бақлажон каби сабзавотлар, шунингдек картошка ва турли хил ошкўкларни харидорларга етказмоқда. Йил бошидан бери 25 минг тоннага яқин сабзавот маҳсулотлари ва 4 минг тоннага яқин картошка сотилди.

Лекин, шу ўринда бир нарсани таъкидлаш керак. Баъзи дўконларда маҳсулот турлари оз бўлаётгани, гоҳида сифатсиз сабзавотлар пештахталарни «безаб» тургани ҳақида ҳақли эътирозлар билдирилмоқда. Айниқса, помидор етказиб бериш ва унинг савдоси ҳақида кўп танқидий фикрлар бўляпти.

— Тузилган шартномаларга биноан етти ойда район хўжаликлари шаҳар дўконларига 2524 тонна помидор етказиб беришлари керак эди. Бироқ бу миқдордаги маҳсулот тайёрланмади, — деди агрофирманинг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари бўйича инспекциясининг инспектори И. Иноғомов. — Сабаби табиий офат туфайли ҳосил одатдагидан 15—20 кунга кеч пишиб етилди. Ҳозирги кунда, белгиланган шартнома асосида маҳсулотларнинг турлари бўйича тайёрланиб савдо расталарига жўнатиляпти.

Шу кунларда помидорнинг ғарқ пишган пайти. Кунига шаҳар аҳолисига 70 — 75 тоннадан зиёд ҳосил етказиб берилмяпти. Албатта бу миқдордаги помидор билан харидорлар эҳтиёжини тўлиқ қондириш қийин. Яна бир томони, агар дўконга кўпроқ помидор олиб келинса, сотиб тугатгунча унинг бир қисми сифатини йўқотади, эзилиб кетади. Албатта харидорлар пулга сотиб олган маҳсулот сархил бўлишини хоҳлайдилар. Сабзавотлар ичида помидорни сифатини бузмасдан дўконга етказиб келиш анча мушкул, бунинг устига махсус машиналар ҳам етишмайди. Яна бир томони, ҳамма дўконларда ҳам музхона системаси мавжуд эмас. Шунинг учун бўлса керак, савдо ходимлари помидор сотишни кўпам хоҳлайвермайдилар.

— Бизга помидорни қайта ишлаш корхоналарига топширгандан кўра, — деди И. Иноғомов, — савдо шохобчаларига жўнатиш фойдали. Чунки қайта ишлаш корхоналари, аниқроғи, помидор шарбатини олиш заводи ҳар килограмм помидор учун 12 тийиндан тўлайди. Савдо шохобчаларида сотилганда ижарачиларга 18 тийиндан ҳақ тўланади.

Ленин номли колхознинг уста сабзавоткори, Ленин нишони соҳиби Раззоқ Қаюмов бошлиқ бригада йиллик сабзавот тайёрлаш планини 20 августдаёқ ортиғи билан адо этди. Экинларнинг барча турлари бўйича топшириқлар уддаланди.

— Бу йил помидор етиштириш осон бўлмади, — деди Р. Қаюмов. — Биз шаҳарликларга дала неъматларини етказиб беришни бурчимиз деб биламиз. Йил бўйи помидор, бодринг тайёрлашга хўжалигимизда имконият бор. Бироқ етиштирган маҳсулотимиз салмоғи шаҳар эҳтиёжини қондиролмайди. Етиштирилган дала ва боғ ҳосилларининг ҳаммасини дўконлар орқали шаҳарликларга тортиқ этиш ташкил этилса, айни муддао бўларди.

Ҳақиқатан ҳам бригада сардорининг гапида жон бор.

Дўконда нима танқис бўлса, ўша молнинг бозори чаққон, нархи қиммат бўлади. Тўғри, помидор, узум шарбати, бодринг тузламаси ҳам зарур. Бироқ сархил сабзавотларни дўконда сотишни ҳам кўпайтириш керак. Қишлоқ меҳнаткашларининг мақсади эса шаҳарликлар дастурхонига сархил маҳсулотлар қўйишдир.

С. ШАМСИДДИНОВ.

АҚШга совға

● **НАВБАТДАГИ очиқ партия мажлисида қандай қилса аҳоли талабини заргарлик буюмлари билан яхшироқ қондириш ҳақида гап боради.** Бу фикрни ветеран ишчилардан бири Фозил Отамуҳамедов қўллаб-қувватлади:

— Ишчиларимиз аввало яхши маҳсулот бериши учун интизомни мустаҳкамлаш зарур. Ўз вақтида унумли дам олиш ҳам иш фаолиятини мустаҳкамлашда катта роль ўйнайди. Ишга беш-ўн минут кечикиб келиш бутун меҳнатни йўққа чиқаради. Айниқса, бири-бирига боғлиқ конвейер усулида ишлайдиганларга жуда салбий таъсир қилади. Қисқаси, мустаҳкам интизомгина ишимизнинг унумига унум қўшади.

Заргарлик буюмлари заводи 1972 йили қурилиб, ишга туширилган эди. Ҳозир бу ерда 1100 ишчи меҳнат қилмоқда. Шундан 144 нафари коммунист. Завод ишчиларининг 55 фоизини хотин-қизлар ташкил қилади.

Корхонада асосан ҳар хил заргарлик асбоб-ускуналари, техник мосламалар, жумладан, зеби-зийнат, хотира тўғноғичлар, меҳнат қуроллари, силлиқловчи дастгоҳлар ишлаб чиқарилади.

Сирасини айтганда Акмал Икромов райони территориясида жойлашган бу корхона 1988 йилда давлат қарзларидан қутулиб, шу йилнинг биринчи кварталида районда ўтказилган Бутуниттифоқ кўргазмасида учинчи ўринни олишга муваффақ бўлди.

Ишчиларга ғамхўрлик кўрсатиляпти. Чимёндаги пионер лагери бу йил кўплаб заргарларнинг фарзандларини ўз бағрига олди. 1990 йилда эса 48 квартирали уйга корхона ишчиларининг кўчиб кириши мўлжалланмоқда. Ўтган йили яна ишчиларнинг фарзандлари учун замонавий боғча-ясли қурилиб, ишга туширилган эди.

Корхона ўз-ўзини бошқаришга аллақачон ўтиб олган. Илғор ишчилардан Мирзаҳмад Комилов, Абдуғаффор Зуфаров, Андрей Иванов, Абдуҳаким Асимов, Қобилжон Маҳкамовлар камтарона меҳнатлари билан барчага намуна бўлишмоқда.

Ойлик план ва фойда олиш плани ҳам ошириб адо этиляпти.

Яқин келажакда заргарлик учун филиаллар очиш режалаштирилмоқда. Айни пайтда дам олиш майдончалари ҳамда спорт заллари очиш кўзда тутилган.

Корхонада чет эллар билан иқтисодий алоқа қилиш учун янги уфқ очилди. Ҳозир заргарлар навбатдаги 200 совғани АҚШга жўнатиш арафасида туришибди.

А. НОСИРОВА.

Фаластин воқеалари

Янги режалар маълум қилинди

ДАМАШҚ. Иордан дарёсининг Ғарбий соҳили билан Ғазо секторида ялпи иш ташлаш давом этмоқда. Дўконлар, банклар, муассасалар ишламаяпти, транспорт ҳаракати тўхтаб қолган. Босиб олинган араб территорияларининг аҳолиси қўзғолон бирлашган раҳбарлигининг даъватига биноан Фаластин фаолларидан беш кишининг мамлакатдан чиқариб юборилишига қарши намойишлар ва норозилик митинглари ўтказмоқда.

Душанба куни Ғазо секторидаги Жабралия деб аталган қочоқлар лагерида оммавий намойишни тарқатиб юбориш чоғида жароҳатланган фаластинлик ўн ёшли бола вафот этди. Исроил полициячилари Қуддус шаҳрида яна бир араб — Басил Холидни ўлдирдилар. 20 га яқин фаластинлик жароҳатланди.

Тель-Авив исёнчиларга қарши курашиш учун босиб олинган ерларга зудлик билан қўшимча кучлар ташламоқда. Шарқий Қуддус, Наблус, Тулкарм, Ал-халил шаҳарлари, уларга яқин қишлоқлар ва лагерларга айниқса жуда катта кучлар келтирилди. Бирор кор-ҳол рўй бермаслиги мақсадида одамлар қамоққа олинмоқда. Ўтган кеча-кундузда ўнлаб араблар тиканли симлар орқасига ташланди.

Исроил қуролли кучлари бош штаби бошлиғи Д. Шомрон фаластин қўзғолони қатнашчиларига дўқ-пўписа қилди, ҳарбий маъмурлар фаолларни бундан кейин ҳам ҳайдаб чиқараверадилар, деб айтди.

Исроил молия министри Ш. Перес ҳукумат араб ерларини «ўзлаштириш» юзасидан ишлаб чиққан янги режаларни маълум қилди. Ана шу режаларга мувофиқ, Иордан дарёсининг ғарбий соҳилига юз минг яҳудий кўчирилади. Уларнинг учдан бир қисми Шарқий Қуддусда ўтроқ бўлиб қолади. Тель-Авив шу мақсадлар учун ўзининг «стратегик иттифоқдоши» — Америка Қўшма Штатларидан бир миллиард доллар сўраш ниятидадир.

Ўз тақдирини ўзи белгиласин

ҚОҲИРА. Ислом конференцияси ташкилоти Исроил босқинчи маъмурларининг истило қилинган араб ерларидаги аҳолига нисбатан ўтказаётган мамлакатдан кўчириб юбориш ва жабр-зулм сиёсатини қатъиян қоралади. МЕНА агентлиги ислом конференцияси ташкилоти бош секретари Ҳамид Олғабитнинг баёнотини тарқатди. Унда босиб олинган ерлардан Исроил қўшинлари тўла ва сўзсиз олиб чиқиб кетилиши ҳамда бу ерларни фаластин араблари ҳуқуқларини таъминлаш, шу жумладан, ўз тақдирини ўзи белгилаш ва фаластин озодлик ташкилоти раҳбарлигида пойтахти Қуддус шаҳри бўлган ўз мустақил давлатини тузиш ҳуқуқи йўлида БМТ назоратига ўтказиш талаб қилинади.

Ўз атрофига Осиё ва Африкадаги 40 дан ортиқ давлатни бирлаштирган ислом конференцияси ташкилоти жаҳон ҳамжамиятига мурожаат этиб, инсон ҳуқуқлари ҳамда халқаро қонунларни, шу жумладан уруш вақтида граждан аҳолисини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Женева битимини ҳурмат қилишга Тель-Авивни мажбур этишга чақирилади. Ислом ташкилоти БМТ раҳнамолигида хавфсизлик кенгаши доимий аъзолари ҳамда барча манфаатдор томонлар, жумладан бошқалар билан тенг ҳуқуқда Фаластин озодлик ташкилоти иштирокида Яқин Шарқ юзасидан халқаро конференцияни тезроқ чақириш учун имконияти бўлган барча ишларни қилишга чақирди.

Халқни чўчита олмайди

АММОН. Жаҳон жамоатчилиги, халқаро ташкилотлар мамлакатдан кўчириб юбориш сиёсатини тўхтатиб қолишлари лозим, деди Фаластин миллий кенгашининг раиси Абдулҳамид Ас-Сайёҳ. Исроил маъмурлари тинчликни истамаётганлигидан далолат берувчи бундай хатти-ҳаракатлар Фаластин халқини чўчита олмайди. Ғайриинсоний ва ғайриахлоқий сиёсат юргизаётган Исроилнинг ортида АҚШ турганлиги учун шундай ҳаракатлар содир бўлмоқда, деб таъкидлади Фаластин миллий кенгашининг раиси.

Америкада ахлатхоналар сони камайиб бораётган, улардан фойдаланиш ҳақи ошиб бораётган бир вазиятда «ахлатхоналар инқирози» уюшган жиноятчилар учун мўмай даромад манбаига айланмоқда. Қонунга хилоф ахлатхоналар кутилмаган жойларда, айниқса катта бўлмаган вилоят шаҳарларида пайдо бўлаяпти.

СУРАТДА: ахлат уюмлари юксалмоқда.

ТАСС сурати.

Бугун Иккинчи жаҳон уруши бошланганига 50 йил тўлди

Ҳақиқат ва уйдирмалар

1939 йилнинг 1 сентябрь куни гитлерчилар рейхининг қуролли кучлари Польшага қарши жанговар ҳаракатларни бошлаб юбордилар — шу тариқа иккинчи жаҳон урушининг ёнғини чақнаб кетди. ТАСС мухбири ҳарбий техник институтининг бошлиғи, фалсафа фанлари доктори, профессор, генерал-полковник А. А. Волкогонов билан инсоният тарихидаги энг оғир ва энг кўп қон тўкилган ана шу уруш арафасидаги воқеалар хусусида, шу урушнинг бошланишига сабаб бўлган воқеалар тўғрисидаги замонавий концепциялар ва нуқтаи назарлар ҳақида суҳбатлашди.

— Дмитрий Антонович, мамлакатимизда авж олиб кетган ошкоралик ва демократия кўпгина тарихий ўзгармас деб келинган нарсаларни қайтадан кўриб чиқишга мажбур этди. Аммо биз жаҳон тарихидаги қора куннинг 50 йиллигини илгари бўлганидек ҳозир ҳам 1 сентябрда нишонлаймиз ва ҳисобни 1939 йилдан бошлаймиз. Ваҳоланки, фашистларнинг Польшага қарши агрессиясидан илгари Япония Хитойнинг шимоли-шарқидаги вилоятларини босиб олган [1931—1932 йиллардаги «Маньчжурия можароси»], Италия Эфиопияга [1935 йил] ва Албанияга [1939 йил баҳори] ҳужум қилган, Испания республикасига қарши Германия ва Италия (1936—1939 йиллар) интервенция қилган, Япония аввал Хитойнинг шимолий вилоятларига, сўнгра марказий вилоятларига ҳарбий хуруж қилган [1937 йил ёзи], Япония милитаристлари Монголияга қарши [1939 йил май] агрессия қилган эди. Иккинчи жаҳон урушининг бошланиши хусусида тарихчилар аниқ гапни айтаётганига шубҳаланиш учун бу ўринда асос борга ўхшайдику!

— Асос йўқ, деб ўйлайман. «Жаҳон уруши» тушунчасининг ўзи қуролли ҳаракатларда бир қанча улуғ давлатларнинг иштирок этишини назарда тутади, ўша кезларда эса Англия, Франция, СССР ва Германия улуғ давлатлар эди. Шунинг учун ҳам Гитлер Польшага ҳужум қилган. Англия ва Франция эса Германияга қарши расман уруш эълон қилган 1939 йилнинг 1 сентябрини асос қилиб олиш батамом тўғридир.

Иккинчи жаҳон урушидек даҳшатли хунрезликнинг биринчи ўчоқлари ҳақиқатан ҳам илгарироқ пайдо бўлганлиги эса бошқа масаладир. Мен буларни иккинчи жаҳон урушининг даракчилари, жанггоҳнинг «бўсағаси» деб атаган бўлур эдим. Ана шу урушларнинг ҳар бирини таърифлаб ўтиришга имкон йўқ, шунинг учун ҳам Япония милитаристларининг Монголияга қарши агрессиясигагина тўхталиб ўтмоқчиман.

Совет Иттифоқи билан мустаҳкам дўстлик алоқаларини боғлаган Монголияга бостириб кираётганида Япония нимага умид боғлаганини ҳозир тарихий жиҳатдан тўғри белгилаш мушкулдир. Ҳарбий ҳаракатларда иштирок этган Япония ва Совет—Монголия ҳарбий гуруҳларининг куч-қудрати сира бир хил бўлмаган. Совет-Монголия ҳарбий гуруҳларининг куч-қуввати устун бўлганлиги равшандир. Дарҳақиқат, шундай бир фараз ҳам бор: японлар сони анча кўп бўлган монгол ламаларининг исёнига умид боғлаган эканлар. Ҳарқалай, пировардида бу СССР ҳарбий ҳаракатга қандай муносабатда бўлишини чамалаб кўриш учун тил бириктириб қўйилган синов бўлган эди, мен шундай деб ўйлашга мойилман. Яна шуни ҳам назарда тутиш керакки, Гитлер ҳали Совет Иттифоқи билан ҳужум қилмаслик тўғрисида шартнома имзоламаган эди ва, ҳойнаҳой кучли душманни Европадаги ҳарбий ҳаракатлар жанггоҳидан чалғитишга уринган. Чунки Германия эндигина шу жанггоҳга қадам қўйиб келаётган эди.

Бошқа регионлардаги можаролар чоғида ҳам худди ана шундай ва шунга ўхшаш тактик вазифалар ҳал қилинган эди.

— Шундай экан, эндиликда СССР билан Финляндия ўртасидаги ҳарбий можарога қандай нуқтаи назардан қаралмоқда ва унинг келиб чиқиш сабаблари нимада!

— Шу сабаблардан бирини мен қуйидагича ифодалаган бўлур эдим: иккала томон ҳам ҳарбий тўқнашувнинг олдини олиш учун барча имкониятлардан фойдаланмадилар. Дарвоқе, айрим тарихчилар ҳозир бу уруш учун фақат Сталиннинг ўзи айбдордир, деб даъво қилмоқдалар. Мен бундай чўрт кесиб даъво қилишга қўшилмайман. Бу ўринда масала анча мураккаброқдир.

Финляндияга чегараларимизни Ленинграддан анча нари суриб, территория даъволари қилинганида, назаримда, бу мамлакат ҳарқалай, дипломатик йўл билан жиддийроқ тарзда «савдолашиши», муроса йўлларини қидириши лозим эди. СССР учун ҳақиқатан ҳам стратегик жиҳатдан жуда муҳим бўлган (аввало, Германия билан уруш бошлангудек бўлса), областлар ўрнига финларга саҳяи анча каттароқ бўлган совет территориясидаги районлар таклиф этилган эди. Ўз-ўзидан равшанки, мен «бундай олмашинувлар» тарафдори эмасман, аммо такрор айтаманки, Финляндия ҳукумати, ҳарқалай, ўша даврдаги конкрет вазиятни ҳисобга олиши ва Сталин қатъият билан ўз мақсадига эришишини ҳам назарда тутиши керак эди.

Бошқача айтганимизда, пайдо бўлган муаммоларни тинч йўл билан ҳал этишнинг реал имконияти бўлган мулоқотни рад этишни ўзини оқлаган иш деб ҳисоблаш мақбул бўлмаса керак. Хуллас, борингки, кўп жиҳатдан Сталиннинг ташаббуси билан бўла қолсин, 102 кунлик уруш бошланди. Бу Сталинга шон-шуҳрат келтирмади. Ана шу можаронинг ўзи, биринчи жиҳатдан ҳарбий қурилиш борасида СССРда йирик нуқсонлар борлигини очиқ-ойдин кўрсатди, иккинчи томондан эса, агар таъбир жоиз бўлса, Шарққа кўз тикиб, ўша вақтдаёқ ҳарбий сафарни мўлжаллаётган Гитлерни бир қадар илҳомлантирди.

— Сталин, Гитлер, Черчиль, Рузвельт... Ўша даврдаги воқеаларнинг боришига ва оқибатларига реал таъсир этган бундай номларни санашни яна давом эттириш мумкин. Шу муносабат билан бир савол бермоқчиман. Мабодо, ана шу сиёсий арбоблар бошқачароқ, нозикроқ сиёсат юритишганида, икинчи жаҳон урушининг олдини олиш ёки лоақал урушнинг бошланиш муддатини кейинроққа суриш мумкин бўлармиди! Масалан, агар Сталин шахсига сиғиниш бўлмаганида, агар у Ленинга қарши сиёсат ўтказмаганида урушгача бўлган йилларда Совет Иттифоқи яккаланиб қолармиди, СССРга қарши бўлган коалиция вужудга келармиди!

— Аввало шуни айтишим кераккки, бир қанча мамлакатлар СССРга нисбатан душманлик йўлини тутишган экан, бунинг бош сабаби сталинизмда эмас эди. Бунинг бош сабаби, аввало социал-иқтисодий системаларнинг, социалистик ва капиталистик давлатлар идеологияларининг туб қарама-қаршилигида эди. Аммо сталинизм бу жараёнга ўз ҳиссасини қўшди, албатта. Масалан, коммунистларнинг халқаро ташкилоти бўлган Коминтерн ўша вақтда аслида батамом Сталин назорати остида эди. Коминтерн Сталин ҳокимиятининг ўзига хос мафкуравий органи бўлди. 1928 йилдаёқ Коминтерн жаҳон революциясига умид боғлаётганлигини тасдиқлади. Ғарбдаги буржуазия демократиясига мансуб бўлган кўпгина давлатлар Сталиннинг мамлакат ичкарисидаги бошқарувининг репрессив услубини ҳисобга олиб, ўз мамлакатларига революция экспорт қилинишидан жиддий таҳликага тушиб қолдилар. Бу ҳам Совет Иттифоқининг яккаланиб қолишига ёрдам берди.

Сталин сиёсий тафаккуридаги яна бир салбий жиҳат шундаки, у социал демократияни сира-сира қабул қилмади. Аслида у социал демократияни фашизм, деб билди. Социал демократлар ҳам Сталинга худди шундай жавоб берганликлари бежиз эмас. Марказий Комитет пленумларидан бирида К. Радек Германия Компартиясидаги аҳвол ҳақида ҳисобот берганида Сталин уни социал демократларга меҳри тушганликда айблади. Бош секретарнинг фикрича, социал демократлар коммунистларнинг ашаддий душманларидир. Ўша пайтдан буён Сталиннинг ана шу ҳалокатли йўли оғишмай амалга ошириб келинди.

Биз юқорида айтиб ўтганимиздек, Финляндия билан қиш мавсумидаги шуҳрат келтирмаган тўқнашув ҳам уруш арафасида СССРнинг халқаро майдонда яккаланиб қолишини кучайтирди. Оқибатда мамлакатимиз Миллатлар уюшмасидан чиқарилди. Кўриниб турибдики, Сталин капиталистик дунёда Совет Иттифоқига нисбатан душманлик ўсиб боришига ҳам «ҳиссаси»ни қўшди.

Аммо, назаримда, агар фақат Сталиннинггина эмас, ғарбдаги етакчи мамлакатлар, яъни Англия, Франция ва АҚШ раҳбарларининг ҳам фашизмга қарама-қарши туриш борасидаги сиёсати пухтароқ ва амалийроқ бўлганида, урушнинг олдини олиш мумкин бўлур эди. Ҳа, мумкин бўлур эди! Масалан, 1939 йилнинг 12 августидан 21 августига қадар Москвада СССР, Англия ва Франция ўртасида уч томонлама музокаралар бўлаётган чоғида худди ўша ғарбдаги икки демократия аслида Гитлерни Шарққа агрессия қилишга гиж-гижлашга ҳаракат қилмасдан (Чемберлен ўша кезда рейх билан сепаратив музокаралар олиб бораётган эдида), конкрет қарорлар қабул қилишни чўзмасдан, ана шу музокараларнинг бутун жаҳон учун моҳияти ва муҳимлигига яна ҳам масъулият билан ёндошганларида иккинчи жаҳон урушининг аравасига йўлига ҳали ғов солиш мумкин бўлур эди. Аммо шунга қарамасдан Европа сиёсий харитасидаги барча дипломатик манёврлар аслида бир хил тусда бўлди: Ҳар ким бошқалар ҳисобига наф кўришни ўйлади. Оқибатда эса фашизмдан ташқари ҳамма бой бериб қўйди. Бу ўринда фашизмнинг афзаллиги вақтинчалик бўлганини ҳам айтиб ўтишимиз керак.

— Дмитрий Антонович, Молотов — Риббентроп пакти деб аталмиш пакт ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз. Ҳозир бу хусусда баҳс-мунозаралар авжига чиқмоқда. Ҳақиқатан ҳам мазкур пакт иккинчи жаҳон урушининг бошланишига шу қадар катта таъсир кўрсатдими!

— Мабодо гап СССР билан Германия ўртасидаги ҳужум қилмаслик тўғрисидаги шартнома билан алоқадор 1939 йил 23 августдаги махфий протоколлар ҳақида кетаётган бўлса, менинг нуқтаи назарим қуйидагича. Ана шундай аҳдномалар бўлган, мен бунга шубҳа қилмайман. Бугун шу нарса равшанки, ана шу махфий протоколлар социалистик одоб принципларига ҳам, «махфий дипломатия»ни рад этадиган ленинча ташқи сиёсат йўл-йўриқларига ҳам, халқаро ҳуқуққа ҳам зиддир.

Ҳозир ана шу шартномаларни бекор қилиш зарурлиги ҳақида кўп гапирмоқдалар. Мен бунга тушунмайман. Гитлернинг ўзи 1941 йилнинг 22 июнь куни СССРга ҳужум қилиб, ана шу шартномаларни бекор қилган эди. Бу масаланинг юридик, ҳуқуқий жиҳатидир. Энди амалий жиҳати ҳақида гапирадиган бўлсак, иш бундай. Тарих кино лентаси эмаски, уни қайтариб қўйиш мумкин бўлса. Даҳшатли урушни ҳам «бекор қилиб» бўлмайди. Ҳалок бўлган миллион-миллион одамларни ҳам тирилтириб бўлмайди. Ўтмишдан бизга шундай реалликлар мерос бўлиб қолдики, бу билан ҳисоблашмаслик мумкин эмас. Ўтмишни бугунги кунга етаклаб олиб келиб бўлмайди.

Аммо мен, худди ана шу аҳдномалар иккинчи жаҳон уруши бошланишига омил бўлди, ёки шу урушнинг чиқиб кетиши муддатларига жиддий таъсир ўтказди, деб қатъий айтишдан ўзимни тийган бўлур эдим. Гап шундаги Берлин Совет Иттифоқи билан махфий протоколларни имзолайдими, йўқми, бундан қатъий назар Польшага ҳужум қилган бўлур эди. Чунки бу мамлакатни босиб олиш хусусидаги «Вейс» плани апрель ойидаёқ Берлинда тасдиқланган эди. Ҳа, ушбу планнинг амалга оширилиши орқага сурилиши мумкин эди, лекин, барибир бу муддат узоққа чўзилмаган бўлур эди, деб ўйлайман. Шу тариқа урушнинг бошланиши ва ҳатто унинг муқаррарлиги тўғрисидаги масала ҳал бўлган эди. Агар 1939 йилнинг август ойида Совет — Англия — Франция музокараларида битимга эришилганида, урушнинг олдини олиш мумкин бўлур эди. Таассуфки, бундай бўлмади ва бунда Москванинг айби йўқ. Ахир бир қўл билан чапак чалиб бўлмайдику...

— Германия Польшага ҳужум қилганидан кейин воқеалар қандай кечди ва сизнингча, тарихдаги энг катта ана шу урушнинг сабоқлари нималардан иборат!

— 3 сентябрь куниёқ Англия ва Франция Германияга уруш эълон қилдилар. лекин ҳеч қандай амалий ёрдам беришмади. Польшанинг мард жангчилари Германиянинг обдон тайёргарлик кўрган қўшинларига салкам бир ой қаршилик кўрсатдилар, шу бир ойнинг бир қисмида Польшада ҳукумат ҳам бўлмади, у Румынияга қочиб кетган эди. 1940 йилнинг баҳорида немис фашист қўшинлари, ўзларини у қадар уринтирмай Дания ва Норвегияни босиб олдилар, Бельгия, Нидерландия, Люксембургга кириб бордилар ва Францияга зарба урдилар. Франция 1940 йилнинг июнида таслим бўлди. Сал кам бир йил ичида фашистлар Германияси ва унинг гумашталари Ғарбий Европанинг қуруқликдаги қисмини эгалладилар. Италия — Германия қўшинлари Шимолий Африкага бостириб кирди. Англия учун даҳшатли хавф пайдо бўлди.

Ғарб мамлакатлари сиёсий раҳбарларининг Гитлер ва унинг гумашталарининг аждаҳодек комига бефарқ қараши ана шундай оқибатларга олиб келди. Фашистлар Германиясининг Совет Иттифоқига ҳужуми ҳам кўп жиҳатдан ана шу калтабин сиёсатининг оқибати бўлди.

Умуман, иккинчи жаҳон уруши, юқорида таъкидлаганимиздек инсоният тарихида мухолиф томонларнинг энг йирик тўқнашуви бўлди. Уруш 6 йил давом этди. Урушда 60 дан кўпроқ давлатнинг 1,7 миллиард кишиси қатнашди. 50 миллиондан кўпроқ одам нобуд бўлди. Урушган барча мамлакатларда йўқ қилиб юборилган моддий бойликларнинг умумий қиймати 316 миллиард доллардан ортиб кетди. Ҳа, булар ақл бовар қилмайдиган рақамлардир. Шунинг учун ҳам иккинчи жаҳон урушининг асосий сабоғи шундаки, жаҳондаги барча халқлар жуда ҳушёр бўлишлари, уруш бошланмасиданоқ унга қарши фаол курашишлари керак. Учинчи жаҳон урушига йўл қўйиб бўлмайди, чунки бу уруш инсоният тарихида сўнгги уруш бўлур эди. Тарихнинг шафқатсиз тажрибаси бизни шунга ўргатмоқда, янгича сиёсий фикрлаш шунга даъват этяпти.

БИЛИМ ЙЎЛЛАРИ НУРАФШОН

Одоб болаликдан бошланади

Оила аъзоларининг ва мактаб ўқитувчиларининг бир-бирига бўлган муносабатлари келажак авлоднинг қандай шахс бўлиб вояга етишишига ўз таъсирини кўрсатади. Хўш, оила ва мактабда қандай муносабат ҳукм сурганда тотувлик, бир-бирини тушуниш жараёни ҳукм суради?

Ота-оналар фарзандларининг феъл-атворини, қизиқишини, умуман олганда, уларнинг руҳий дунёсини чуқур билган тақдирдагина оилада нормал психологик иқлим мавжуд бўлиши мумкин.

Болалар мактаб остонасига оёқ босиши билан ўйин фаолияти ўрнини ўқиш даври эгаллай бошлайди. Ўқитувчи, нотаниш болалар, катталар ва улар билан муомала қилишни ўрганиш муаммоси туғилади. Баъзан улар қийинчиликлар олдида бардош бера олмай, инжиқлик қиладилар. Бундай ҳолатнинг олдини олиш учун уни эркалатмаслик, талабини ҳамиша амалга оширавермаслик керак. Унинг ўрнига йўл-йўриқ кўрсатиш, тушунтириш ишини олиб бориш мақсадга мувофиқдир. Фақат шундагина унда иродавий сифатлар вужудга келади.

Болага оилада талаб бир хил бўлиши яхши натижа беради. Бу ёшдаги болалар ҳамма нарсани билишга қизиқадилар. Саволга ёлғон жавоб бериш орқали ота-онанинг фарзанд олдида обрўси кетади.

Оилада катталар обрўси қўрқинч асосига қурилмасдан, балки самимийлик, илиқ ҳурмат қилиш эвазига бўлиши мақсадга мувофиқдир. Оила аъзоларининг иноқлиги, ҳатти-ҳаракатлари, кийиниши, меҳнат, ўзга кишилар тўғрисидаги суҳбатлари ва уларнинг шахсий сифатлари боланинг мурғак тасаввурига янги образларни олиб киради. Кичик ёшдаги болалар тарбияга берилувчан ҳамда кишиларга ишонувчан бўладилар. Ота-оналар ва ўқитувчилар уларнинг бу хусусиятларини инобатга олган ҳолда муносабатда бўлсалар, улар ўртасида тотувлик ортади.

Ўсмирлик даврида болаларнинг руҳий дунёсида катта ўзгаришлар юз беради. Бу ўзгаришларга қатор сабаблар таъсир қилади. Жумладан, унинг биологик тараққиёти (жинсий, жисмоний) юқори босқичга ўтганлиги, педагогик коллектив составининг кенгайиши, қуршаб олган муҳит таъсири ва бошқа омиллар. Бу омиллар натижасида унинг психикасида кескин бурилиш ясалади. Натижада мактабда, оилада ва кўча-кўйда ўзини тутиш ўзгаради, ижтимоий-сиёсий масалаларга қараш бошқачароқ тус олади. Худди шу даврда болаларда шахсий фикрини маъқуллаш, бошқалар фикрига ҳам танқидий муносабатда бўлиш, камчиликларга ўз вақтида иқрор бўлмаслик, ўжарлик, ўзбилармонлик, ўзини катталардек ҳис этиш каби шахс хусусиятлари ва тафаккур формалари намоён бўла бошлайди.

Катталар ўсмирлар билан муомала қилиш пайтида иззат-нафсига тегмаслик, ҳақорат ҳамда калака қилмасликлари зарур. Акс ҳолда уларга нисбатан нафрат, ҳасад туғилади. Агар ўсмирлардаги ўзгаришларни синчковлик билан кузатиб бораётган бўлсангиз, албатта уларга ҳақиқатни силлиқ муомала билан (овоз оҳангини ўзгартирмасдан) тушунтиришингиз, кўпроқ масъулиятли топшириқларни (вазифаларни) бажаришга тортишингиз, диққат-эътиборни ноқобил объектлардан четлаштиришингиз лозим. Бу хатти-ҳаракат болада ишонч ва ғурур ҳисларини вужудга келтиради. Бундан ташқари, ота-она олдидаги ўз бурчини юракдан, қалб амри билан, буюк масъулият билан адо этишга чорлайди.

Ўсмирларнинг юриш-туриши, меҳр-оқибати, ақлий камолоти, қобилияти турлича бўлади. Шунинг учун улар билан муомала қилиш маҳалида индивидуал хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда иш тутилса, ўзаро тушуниш, тотувлик, ҳамжиҳатлик, умуман олганда психологик иқлим вужудга келади.

Ўспиринлар ўзларининг психологик хусусиятлари билан бошқа ёшдаги болалардан кескин фарқ қиладилар. Улар ҳам жинсий, ҳам жисмоний жиҳатдан, шунингдек ақлий жиҳатдан вояга етган камолотнинг юқори поғонасига эришган йигит-қизлардир. Бу даврга келиб, аллақачон шахсий дунёқараши, характер хислатлари таркиб топган бўлади. Шу туфайли улар вазмин характерли, мулоҳазали, яхши ёки ёмонни ажратувчи бўладилар, катталарга ҳурмат-эҳтиром билан қарайдилар. Улар узоқни кўзлайдиган, келажак учун қайғурадиган, катталарнинг яқин ёрдамчисига айланадилар. Шунинг учун, вояга етган одамлар ўспирин билан маслаҳатлашиб иш тутишлари, дидларига, мулоҳазаларига қулоқ солишлари, умуман уларнинг раъйига қарашлари лозим.

Баъзан ўспиринлар ичида тарбияси қийин болалар учрайди. Ўқитувчилар уларга нисбатан бошқачароқ йўл тутиши, нопок йўлларга бошловчи сабабларни аниқлаши ҳамда унинг олдини олиш борасида тинмай кураш олиб боришлари шарт. Бундай йигит ва қизларга турлича муносабатда бўлиб иш кўриш мақсадга мувофиқдир.

Ўспиринларда инсоният учун энг нозик туйғу — муҳаббат куртаги пайдо бўлади. Бу албатта, соф муҳаббатдир. Шу туйғу қалбни қамраб олиши туфайли унинг руҳий дунёсида айрим ўзгаришлар юз беради. Катталар иложи борича уларнинг (хоҳ қиз, хоҳ ўғил) бундай туйғусидан хабардор бўлиши, руҳан тетиклаши, маслаҳатлар бериши, намуналар келтириши зарур. Уларга муомала қилиш маҳалида севги, муҳаббат, ошиқлик каби сўзларни камроқ ишлатишлари, эндигина ўсиб келаётган шахсни ҳақорат қилмаслик энг оқилона воситадир.

Ўспиринларда гоҳо кийиниш, юриш-туришда ҳаддан ташқари бачканалик ҳоллари учраб туради. Бундай пайтда катталар мажбурлаш, зўрлаш, ҳақоратлаш, иззат-нафсига тегиш йўли билан эмас, балки суҳбат орқали тушунтиришлари, таъсир этишлари, оқибат натижасини сўзлаб беришлари самара бериши шак-шубҳасиздир.

Ўспиринларга касб танлаш жараёнида тўғри йўлланма бериш, уларнинг қизиқишлари билан ҳисоблашиш лозим. Айрим катта ёшдагилар уларнинг майлига, интилишига, раъйига, қизиқишига қарамасдан олий ўқув юртлари ва техникумларга мажбуран кириб ўқишни тавсия қиладилар. Кўпинча бундай уринишлар муваффақиятсизликларга учрайди. Ўз касбини сева олмаган йигит ёки қиз ўқув даргоҳини ташлаб кетади. Бундай кўнгилсиз ҳол барчанинг тинчлигини бузади.

Шундай қилиб, оилада ва мактабда психологик иқлим, тотувлик ҳамиша мавжуд ва барқарор бўлиши учун ўқитувчилар ва ота-оналар ўқувчиларнинг руҳий дунёсини билишлари ва уларнинг индивидуал-психологик хусусиятларини ҳисобга олиб иш тутишлари зарур.

Э. ҒОЗИЕВ,
психология фанлари номзоди.

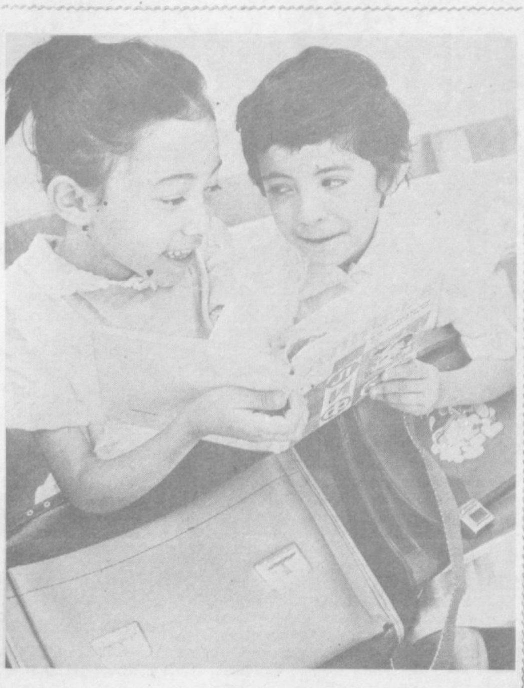

— Бу «А» ҳарфи,— дейди Азиза, дарсликнинг биринчи бетини очар экан.
— Тўғри, мен ҳам биламан,— унинг гапини маъқуллади Нозима...
Сентябрь тонги опа-сингиллар учун айниқса қувончлидир. Чунки улар эгниларига формаларини кийиб, илк бор 20-мактабга боришади-да.
Суратчи Р. Альбеков Азиза ва Нозима Абдураҳмоноваларни биргаликда «Алифбе» мутолаа қилишаётганида тасвирга туширган.

Донолар дейдиларки...

⊙ Халқ учун нондан сўнг энг муҳими мактабдир.
Ж. ДАНТОН.

⊙ Меҳнат жараёнига асосланган билимдан ўткирроқ қурол йўқ.
М. ГОРЬКИЙ.

⊙ Ўқитувчининг бутун фахри — ўқувчиларида ўзи сочган уруғларнинг ўсишидир.
Д. И. МЕНДЕЛЕЕВ.

⊙ Ўқиш — тарбия деб аталувчи гулнинг фақат биргина гулбарги холос.
В. А. СУХОМЛИНСКИЙ.

⊙ Мен, бизнинг ёшларимиз қадимги дунё файласуфларини ўқишларини истардим. Шунда улар, шогирдлар ўз устозларига қанчалар эътибор ва ҳурмат билан қараганликларининг гувоҳи бўлур эдилар.
М. И. КАЛИНИН.

⊙ Тарбиячи мансабдор тўра эмас; агар у мансабдор бўлса, демак тарбиячи эмас.
К. Д. УШИНСКИЙ.

⊙ Катта ишончни катта талаб билан қўшиб олиб бориш, бу бизнинг тарбия усулимиздир.
А. С. МАКАРЕНКО.

⊙ Тарбиядаги энг катта хато ўта шошқалоқликдир.
Ж. Ж. ГУССО.

⊙ Сўз деган нарса ўқитувчиларга ўз фикрларининг баёни учун эмас, балки бошқалар тафаккурини уйғотиш учун берилган.
В. О. КЛЮЧЕВСКИЙ.

⊙ Ҳақиқий таълим одамни одамийликка тайёрлашдир.
Н. И. ПИРОГОВ.

⊙ Илм ўқиб амал қилмағон, кариз қазиб тухум солмағонға ўхшар.
А. НАВОИЙ.

⊙ Ўқимай туриб, на бир санъат ва на бир донишмандликка етишиш мумкин эмас.
ДЕМОКРИТ.

⊙ Биз меҳнат мактабини — ҳозирги замон фани ютуқлари негизига асосланган коллектив меҳнатни барқарор топтириш йўлларини кўрсатувчи мактабни яратмоғимиз лозим.
Н. К. КРУПСКАЯ.

Сўнмас эътиқод

Ҳақ йўлида ким сенга бир ҳарф ўқутмиш ранж ила,
Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганж ила.
Алишер НАВОИЙ.

Дунёда ҳеч бир касб, ҳунар йўққи, киши устоз кўрмай ўзи эгаллаган бўлса. Лекин касб ўргатадиганидан ташқари унга тайёрлайдигани ҳам бор. У — муаллима!

1940 йил. Ҳамида опа ўша вақтда Тошкентдаги 15-мактабнинг 7-синфида ўқир эди. Ўша пайтларда ўқитувчилар етишмасди. Шунинг учун ҳам олтинчи, еттинчи синфларни аъло баҳолар билан тугатган ўқувчилар бошланғич синфларга дарс беришга қўйиларди. Шу тариқа 15 яшар Ҳамида ҳам Эски шаҳарнинг Чувалачи мавзеидаги хонадонларнинг бирида муаллималик қила бошлади. Уруш ҳаммасини орқага суриб юборди...

Урушдан кейинги тикланиш йиллари ҳам осон кечмади. Ҳамида ва минглаб ҳамидалар меҳнат фронтини тарк этишмади. 1950 йилдагина у 10-синфни тугатганлик ҳақидаги ҳужжатга эга бўлди. Кейин эса 1950—52 йиллари Тошкент ҳуқуқшунослик техникумида ўқиди. 1952—56 йиллари йўлланма билан Бухоро область Қоракўл районида аввал прокурор ёрдамчиси, кейинроқ прокурор бўлиб ишлади.

— Кўплар прокурор бўлолмай доғда, сиз бўлсангиз яна ўқитувчиликка қайтишни маъқул кўрибсиз-да, — дейман ҳазиллашиб.

— Ўз ишимдан сира кўнглим тўлмасди, — дейди Ҳамида опа гўё соҳа аёлларники эмасдек. Нимадир аввалги касбимга тортаверди. Кейин назаримда прокурорликдан кўра ўқитувчилик ишимда одамларга кўпроқ нафим тегаётганди. Ўйлаб кўрсам характерим ҳам ёшлигимданоқ педагогикага мослашиб қолган экан. Бундай табиат билан юрист бўлиш қийинлигини тушундим.

1956 йили ҳуқуқшунослик институтини сиртдан тугатиб, Андижон области прокурорининг ёрдамчиси вазифасига тайинланадиган бўлиб қолдим. Очиғи, аёл киши қариндош уруғларидан ҳадеб узоқда юравериши бўлмас экан. Шу сабабли у ёққа боришни истамадим. Қолаверса, ҳозир айтганимдек ўқитувчилигимни соғингандим. Бу соҳадан бутунлай бўшаб, Тошкентдаги 14-мактабга котиба бўлиб ишга ўтдим. Ўша йили Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг педагогика факультетига сиртдан ўқишга кирдим.

Айтишга осон. Кетма-кет уч ўқув юртини тугатишнинг ўзи бўладими? Йўқ, албатта. Бунинг учун кишида қанчалар ирода, касбга, илмга муҳаббат, келажакка ишонч бўлиши даркор.

Касбга муҳаббат Ҳамида опа Толиповани ёшларга зиё тарқатиш йўлига бошлади. Мана ўттиз уч йилдирки, бир мактабда ишлаб келяптилар. (1983 йили 14-мактаб янги бинога кўчирилиб, 146-мактаб деб ўзгартирилди). Ўттиз уч йилдирки, онахон муаллима бошланғич синфларга дарс бериб келмоқдалар.

Опанинг шогирдлари орасида устоз касбини эгаллаганлари ҳам анчагина. Шулардан тўрттаси эса, онахон билан бир даргоҳда меҳнат қилишади.

Онахоннинг оила аъзолари билан танишар эканман, катта ва ўртанча ўғиллари, иккинчи келинлари ҳам педагоглик касбини эгаллашганлигининг гувоҳи бўлдим. Кенжа келинлари ҳам педагог бўлиш орзусида...

— Биз кўпчиликмиз, — дейдилар кулиб. — Ўқитувчилар авлоди деса ҳам бўлади. Жиянларим Саида — биология, Мусаллам — она тили ва адабиёти фанларидан дарс беришади.

Онахонга тўққиз йил аввал қарилик пенсияси тайинланган бўлишига қарамай, ҳамон ёш авлод тарбияси билан машғуллар. Бу ҳам ўз касбига бўлган сўнмас эътиқод туфайлидир.

Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

Ислоҳот одимлари

Имконияти катта синфлар

Ялпи компьютер таълими программасига биноан пойтахтдаги қатор мактабларда информатика ва ҳисоблаш техникаси кабинетлари очилмоқда. Бундай оммавий компьютерлаш ишлари Сергели районида жойлашган Совет-Болгар «Вариант» қўшма корхонаси томонидан амалга оширилаяпти. Инженер ва мутахассислар шу кунгача техник талабларга жавоб берувчи барча типовой мактабларга «Правец — 8А» типидаги дисплейларни монтаж қилиб беришди.

Шуни таъкидлаш лозимки, корхона мураккаб техникани ўрнатиш билан бирга, узоқ муддатга гарантияланган ремонт ишларини ҳам ўз зиммасига олган. «Информатика асослари ва ҳисоблаш техникаси» фани ўқитувчилари эса катта тайёргарликдан ўтиб, малака оширмоқдалар.

Дисплей синфларнинг имконияти ниҳоятда катта. Ўқувчилар электрон ҳисоблаш машиналари ёрдамида фақат информатика эмас, математика, физика, инглиз тили ва бошқа фанларни ҳам чуқур ўрганишлари мумкин.

Шундай қилиб, компьютер синфлари орқали ислоҳот талаблари амалга оширилмоқда. Болгар дўстларимиз билан тузилган шартномага мувофиқ қўшма корхона мутахассислари 1991 йилгача республикамиз барча ўрта мактаб, ўқув юртларини жиҳозлаб беришади.

Б. КАРИМОВ.
Чилонзор районидаги 138-ўрта мактаб ўқитувчиси.

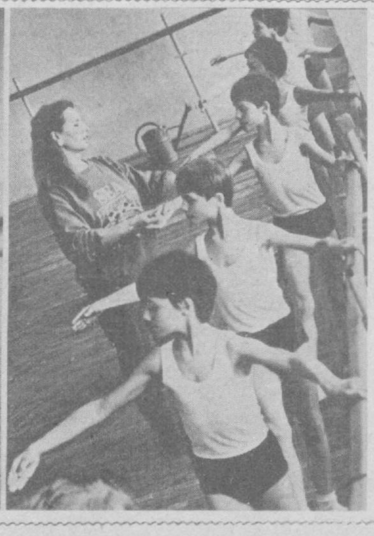

Сарвқомат, гўзал ва жисмонан соғлом бўлишни истайсизми! Унда Тошкент хореография билим юртига боринг. Ҳозир бу ерда таълим олаётган ёшлар балет сирларини кунт билан ўрганмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: машғулот пайти.

Л. Гусейнов суратлари.

Тарих зарварақларидан

Ўрта аср фанининг ноёб ёдгорлиги

⊙ Қадимда ўзбек олимлари шундай нодир санъат, меъморий ва ёзма асарлар яратганларки, бу ёдгорликлар халқимизнинг фахри, ифтихори, жаҳон маданияти ва тарихига қўшган улкан салмоқли ҳисса ҳисобланади. Ўзбек тарихчилари китобхонларга туҳфа этган «Баҳр ал-асрор» («Сирлар денгизи»), иккинчиси «Баҳр ал-асрор фи маърифат ал-аҳёр» («Хайрли кишиларнинг маърифат тўғрисидаги сирлар денгизи») номли асарларидир. Бу ноёб асар ўзбек халқининг ажойиб фарзанди, балхлик забардаст тарихчи олим Маҳмуд ибн Амир Вали қаламига мансуб бўлиб, у XVII асрнинг иккинчи ярмида яратилган.

Таниқли шарқшунос олим, тарих фанлари доктори Бўривой Аҳмедов етти жилдлик бу шоҳ асардан географик маълумотга оид қисмини изоҳ ҳамда кўрсаткичлар билан биринчи марта чоп эттирди. Китобда машҳур тарихчи Ўрта Осиё, Афғонистон, Эрон, Ҳиндистон, Цейлон бўйлаб қилган узоқ масофали, кўп йиллик, ҳар бир куни ва ҳар дақиқаси хавф-хатарлардан иборат машаққатли саёҳатида кўрган-кечирганларини, учратган турли элларнинг тарихи, урф-одатлари, ғаройиб мўъжизаю афсоналарини, қизиқарли воқеаларини аниқ-равшан ёритади. Шунингдек, муаллиф Шарқий Туркистон, Тибет, Мўғулистон, Қирғизистон, Қозоғистон, Дашти Қипчоқ, Астрахань — Волга бўйларидаги турли шаҳарларнинг тарихи, географияси, этнографияси, ижтимоий-иқтисодий шароитларига доир кўпгина фактик маълумотлар беради. Асарда шаҳар номларининг алифбе тартибида келтирилиши, ундан қийналмай фойдаланиш имконини беради. Олим бирон-бир шаҳар ҳақида гапирар экан, унинг тарихи, аҳолиси, табиатига доир ҳамма ишончли маълумотларни ва қўшимча қизиқарли ривоятларни ҳам келтиради. Муаллиф Тошкент шаҳримиз ҳақида шундай ёзади:

«Шош — Сайҳун дарёсининг нариги томонида жойлашган бўлиб, Туркистонга қарайди, бешинчи-олтинчи иқлимдандир. Уни яна Чоч деб ҳам атайдилар, айни вақтда Тошкент номи билан машҳурдир. У ердан луғат, тавсил ва фикҳ илмида дунёга донғи кетган олим шайх Қаффол-аш-Шоший (X аср) етишиб чиққан. Оби ҳавоси яхши, қишлоқ ва шаҳарлари кўп. Яна Шошнинг йирик музофотларидан бири — Шоҳруҳия қалъасидир. Амир Темур Кўрагоннинг ўғли Мирзо Шоҳруҳга мансуб бўлгани сабабли бу қалъа Шоҳруҳия деб юритилади, аммо уни қадимдан Фанокент деганлар. Сайҳун дарёси ана шу қалъа ёнидан оқиб ўтгани учун дарёни Шоҳруҳиянинг қалқони — посбони деб ҳам атайдилар.

Хусусан, Шош Туркистон вилоятлари ичида энг улуғидир. У ерларда жаннатмисол боғ-роғлар, гулзорлар кўп, лолаи сарангуни эса Шошнинг дунё мўъжизаларидан бири саналади. Донли экинларидан буғдой ва гуручлари машҳурдир, мева ва полиз экинлари жуда яхшидир».

Маҳмуд ибн Вали Бухоро ҳақида ҳам ғоят илҳом ва ифтихор билан қалам сурар экан, мана бундай тасвирлайди:

«Бухоро — Мовароуннаҳр шаҳарларидан бири ва пойтахтидир. Кўпгина олимларнинг фикрича, бу шаҳар бешинчи иқлимга тааллуқлидир, лекин Муставфий, тўртинчи иқлимдаги Мовароуннаҳрга кирувчи энг машҳур ўлкалардан бири, деб ҳисоблайди. Бироқ, қандай бўлмасин Бухоро таърифга сиғмайдиган иқбол юлдузли дин ва шариат қарор топган қуббатул ислом шаҳардир. Бу ер қадимдан суви ширин, ҳавоси латиф, нозу-неъматлари бисёр бўлиши билан зийнатланиб, ҳозиргача уламо ва фузалолар тоифасининг тўпланган жойидир.

Ғаройиб муаллифи айтадики, Бухоро шундай шаҳарки, бундайин бутун иқлимда топилмайди. Бу ер, одамлари ҳақиқатгўй, софдил, адолатпарвар, жасур, яхши ҳислатли, фасоҳат, балоғат, ширин сўз ва гўзал чеҳралиларнинг манбаи бўлиб келган. Агарчи мевалари аълодир; айниқса, «кўк набот» қовуни ва «алиқоқи» номли узумлари найинки Мовароуннаҳрда, балки айрим хорижий мамлакатларда ҳам энг яхши ва лаззатли деб топилган...»

Муаллиф китобида Хоразм ҳақида келтирилган маълумотлар ҳам диққатга сазовор: «Хоразм — бешинчи иқлимга жойлашган бепоён мамлакат, унинг пойтахти Урганчдир. Аммо қарийб йигирма йилдирки, Жайҳун ундан узоқлашганлиги сабабли у ернинг аҳолиси мусаффо янги пойтахт Хивага кўчиб кетганлар». Бу фикрлар орқали жўшқин Амударё оқимининг табиат изми билан ўзгариши XVII аср бошларида ҳам юз берганлигини англаш мумкин. Бу эса ўлкамиз тарихи ва иқлимини ўрганувчилар учун ниҳоятда муҳим маълумот ҳисобланади.

Китобда турк уруғларининг ҳаёт тарзи, урф-одатлари ҳақида кўпдан-кўп қизиқарли фактлар учрайди. Масалан, қадимдан кўп нуфузли бўлган чигил қавмлари ҳақида Маҳмуд ибн Вали шундай ёзади: «Чигиллар — олтинчи иқлимга жойлашган турк шаҳарларидан биридир. «Ажойиб ал-булдон» («Мўъжизалар ўлкаси») асарининг муаллифи (ал-Қазвиний) айтади: «Бу шаҳар шубҳасиз ёқимли ва гўзалдир. (Лекин бу қайси шаҳар эканлиги аниқланмаган — **Ҳ. З.**) Унинг иқлими ҳам латиф ва салқин. У ерда турк (ўзбек) жамоалари яшайди ва уларнинг аксарияти билимдон, ўткир зеҳнлидирлар, шошилмай-ошиқмай меҳнат қиладилар. Жабр-зулм ва зўравонликни тубанлик ҳисоблаб, ундайларни ситамкор золимлар деб атайдилар. Жиноятчи ва гуноҳкорларни оилаларидан ҳайдайдилар, мол-мулкидан ҳам маҳрум этиб, шаҳардан ташқарига чиқариб юборадилар. Бунда ажойиб анбар асли мушк бор, лекин уни бу ердан бошқа ерларга олиб чиқишингиз биланоқ, унинг муаттар ҳиди йўқолади. Яна бу ўлкада тоғ борки, унда бир хил турдаги илонлар яшайди. Агарда уларга ҳар кимники ва нимaники кўзи тушса, шу заҳотиёқ тил тортмай ўлади. Бу илонлар ҳеч қачон тоғдан пастга тушмайди ва бундан бошқа жойда ҳам яшамайди. Яна ўша ўлкада бир тош борки, кимки бу тошдан бир бўлак олиб ўзи билан олиб юрса, ҳар қандай дарду хасталикдан фориғ бўлади, аммо уни ҳам ўша ўлкадан бошқа жойга олиб чиқиши биланоқ, у ўзининг аввалгидай мўъжизакор ҳислатини дарҳол йўқотади.

Бу ўлканинг халқи, айниқса, моҳитобон аёллари доимо нур сочувчи офтобдай гўзалликда жаҳонда ягона ҳисобланадилар. Шунинг учун ҳам Эроннинг энг машҳур шоирлари назмда Чигил турклари аёлларини тез-тез тилга олиб, уларнинг сеҳрли ҳусн-латофатларини юксак маҳорат билан достон қилиб тараннум этсалар-да, аммо асарларида уларнинг ҳадсиз гўзалликларини таъриф-тавсифлашга сўз топа олмай, ожиз қоладилар».

«Боғие — Ҳирот вилоятининг каттагина ери, тевараги юз фарсангдан ортиқроқ: унда қишлоқ ва кентлар кўп. Бу вилоятда пистазор бор, майдони беш-у, беш фарсанг. (Бир фарсанг 6—7 ёки 7—8 километрга тўғри келади — **Ҳ. З.**). Хуросонликлар писта пишганда ва терим вақтида ўша майдонга бориб ким қанча хоҳласа, шунча териб олаверади... У ерда ёқимли шамол эсади, шундан унга Бархайр (ёқимли шамол — **Ҳ. З.**) деб ном берганлар...»

«Хуросон ҳозирги замонда тўрт вилоятга бўлинган: Ҳирот, Нишопур, Балх ва Мавр. Бу шаҳарларнинг ҳар бири пойтахт бўлиб турган Хуросон — эроний сўз бўлиб, хур — офтоб, сон — ер деган маънони билдиради» деб кўрсатади Маҳмуд ибн Вали.

Шунингдек, олим географияга оид ўз хотираларини давом эттирар экан, Фарғона ҳақида ҳам алоҳида тўхталиб ўтади, бу ерларнинг қазилма конлари ҳақида бой манбалар келтиради. Айниқса, олтин водийнинг табиат гўзалликлари ҳақида нечоғлик тўлқинланиб гапиради. Фарғона тоғларидан бошқа ҳеч ерда учрамайдиган доривор, аммо мўъжизакор ўсимлик ҳақида гапиради. Жумладан, Маҳмуд ибн Вали шундай дейди:

«Ўша тоғда ошиқ-маъшуқ каби бири эркак, бошқаси аёл қиёфасидаги бир ўсимлик ўсиб ётади. Уни ерликлар Ябрухис — Санам-одам ўсимлиги деб атайдилар (яъни ошиқ — Ябрух бўлса, маъшуғи — Санам демакдир — **Ҳ. З.**). Унинг хусусияти шундай, қайсики, кимда ким бу ўсимликни кесса ўша заҳотиёқ тил тортмай ўлади. Модомики, бу ўсимлик олотга куч-қувват бағишловчи ва инсон саломатлиги йўлида ҳам шифобахш хусусиятга эгадир. Табиблар ниҳоятда эҳтиёткорлик билан суғуриб оладилар, бу ишни улар қуйидагича бажарадилар. Арқоннинг бир учини ҳайвоннинг қорнига боғлайдилар. Шу арқоннинг иккинчи учини эса ўша ўсимлик бутасига боғлайдилар, сўнгра ҳайвонни қарама-қарши томонга қараб токи ўсимлик куч орқали илдизи билан суғурилиб чиқмагунча ҳайдайдилар. Ўсимлик ердан илдизи билан суғурилиб олингани ҳамоно эса, ўша ҳайвоннинг ўзи ўлади».

Асар яна шу жиҳатдан ғоят қимматлики, унда жамланган фактларни биз Маҳмуд ибн Валига асрдош, замондош бўлган бошқа биронта тарихнависларнинг асарларида учратмаймиз.

Китобда юқорида кўриб ўтганимиздай Бухоро, Самарқанд, Хоразм, Фарғона, Тошкент, Чигил, Болгиё, Хуросон каби қатор, Андижон, Ахсикент, Пскент, Косон, Тароз, Сайрам, Туркистон, Нахшоб, Кеш, Селенга, Термиз, Ўш, Ўзганд, Боласоғун, Уйғуристон, Мўғулистон, Барaншон, Кобул ва бошқа кўпгина шаҳарлардаги халқларнинг турмуш шароитлари, урф-одатлари, маданий ҳамда иқтисодий аҳволи батафсил баён қилинади. Яна бу ноёб китобдан тарих, география, минерология, табиат ва тиббиёт тарихига оид кўпгина масалалар бўйича ҳам қимматли маълумотлар олиш мумкин. Асар деҳқончилик, боғдорчилик, қишлоқ хўжалигининг узоқ ўтмишдаги тараққиёт даражаси билан қизиқувчилар учун ҳам ажойиб маълумотлар беради.

Маҳмуд ибн Вали полиз экинларидан бодинжон (бақлажон), сабзи ва бодрингни, айниқса унинг «тарра» деб аталган навини кўп мақтайди, улардан қилинадиган овқатларни ҳам кўрсатади. Бу ўринда бодинжондан ўша вақтларда қилинган овқат (салат) диққатга сазовордир. Бодинжон бир неча бўлакка бўлиниб, ярим соат тузли сувда тутилади, сўнг унга кунжут ёки майдаланган бодом сепиб истеъмол қилинади. Мевали дарахтлардан ўрик, шафтоли, анор ва хурмо инсон саломатлиги йўлида ғоят фойдалилигини уқтириб ўтади.

Олим китобда таърифлаб ўтилган шаҳарлардаги машҳур сиймолар, илм-фаннинг беминнат дарғалари, устод санъаткорлар ва бошқаларнинг табаррук номларини камоли ҳурмат билан қайд этади. «Сирлар денгизи»да қайд этилган, XVII аср ўрталарида Ўрта Осиё, хусусан, Мовароуннаҳр ва Хуросонда кечган муҳим тарихий-сиёсий воқеаларнинг баёни асар қимматини янада оширган.

Солноманинг бу нашрида XIX аср бошларида ҳаттотлар томонидан қайта кўчирилганда ҳам йўл қўйилган хатолар, баъзи тушинилиши қийин жумлалар, шунингдек, эътиборсизлик оқибатида тушириб қолинган сўзлар узоқ тинимсиз машаққатли изланишлар натижасида деярли бартараф қилинганини кўриш мумкин. Яна қайд этиш лозимки, бу ишда ҳам шарқшунос олим Бўривой Аҳмедовнинг улкан хизмати ётади. Бу йирик мукаммал асарнинг аҳамиятини машҳур шарқшунос олимлар юксак баҳолаганлар. Масалан, Ўрта Осиё халқлари маданиятининг толмас тадқиқотчиларидан бири, шарқ манбаларини чуқур ўзлаштирган академик В. В. Бартольд сайёҳ ва заҳматкаш олим Маҳмуд ибн Валининг кўп жилдлик «Баҳр ал-асрор» қўлёзмаси устида кўп маротаба тўхтаб, асарнинг Ўрта Осиё, хусусан Мовароуннаҳр ва Хуросон тарихини ўрганишда битмас-туганмас манба эканини ва мавзуининг хилма-хиллиги жиҳатидан XVII асрда ёзилган барча тарихий асарлардан юқори туришлигини мамнуният билан қайд қилиб ўтган.

«Сирлар денгизи» Ўрта асрлар фанининг ноёб ёзма ёдгорлиги ҳисобланади. Халқимизнинг маънавий бойлиги, даҳо тафаккури туфайли яратилган бундай бебаҳо асарларни кўплаб нашр этиб, халққа етказишда шарқшунос олимларимизга эзгу тилаклар билдирамиз.

Ҳабибулла ЗАЙНИДДИНОВ.

«Интерсервис» — саргузашт ишқибозларига

«Узбекинторг» ташқи савдо бирлашмасининг «Интерсервис» фирмаси саргузашт ишқибозлари — хорижий туристларга ўз хизматини таклиф этди. У қўлини қаерга узатса ўша ерга етадиган якка ҳоким — СССР чет эл туризми давлат комитети билан рақобат қилишга журъат этди. «Интерсервис» анъанавий тус олган Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларига таклиф этиш билан чегараланиб қолмай, хорижий меҳмонлар учун Ўзбекистон ва Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларнинг хушманзара гўшаларига саёҳатлар уюштиришга тайёрдир. Бу саёҳатлар жуда ранг-баранг дельтапланларда кишини энтиктирадиган даражада учишлар, Ғарбий Тяньшань тоғ чўққиларига чиқиш, тоғ дарёларида соллар ва байдаркаларда сузишга журъат этиш, ғорларга тушиш шулар жумласидандир.

«Интерсервис» ҳузурида ишлаётган «Марҳамат» кооперативи шу саёҳатларни тайёрлаш ва уюштириш билан шуғулланади. Кооперативда тажрибали альпинистлар, ғоршунослар, дельтапланда учувчилар, таржимонлар бор. Улар ўтган ёз фаслида саёҳат қилиниши керак бўлган бир неча йўлни синовдан ўтказдилар: Бу йўлдан сиэтллик саргузашт ишқибозлари ўтишган эди.

— Ўзбекистонга келадиган хорижий туристлар оқими кўпайиб бораётганлиги натижасида фирмамизни тузишга тўғри келди, — деди «Интерсервис» фирмаси директорининг ўринбосари М. Маҳмудов. — Лекин афсуски, туристлар оқимини сунъий равишда тўхтатишга мажбур бўляпмиз: чет эл туристлари учун меҳмонхоналар етишмайди, хизмат даражаси ҳам паст, бунинг устига саёҳат йўллари янада кенгайтирилса яхши бўларди. Ҳар ҳолда бу ишдан кўп нарсаларни умид қилса бўлади. Саёҳатларни савдо-сотиқ негизида уюштириш республика ихтиёрида қоладиган ва туризмни ривожлантиришга кўп даражада сарфланадиган валюта ишлаб топиш учун яхши имконият беради.

«Интерсервис» хушманзара гўшаларда мўъжаз қўноқлар, меҳмонхоналар қурилишини режалаштирмоқда. Фирма Ўзбекистон ҳукуматига чет эл туризмини ривожлантириш акционерлик жамиятини тузиш тўғрисида таклиф билан мурожаат қилди. Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармаси, Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси, Автомобиль транспорти ва йўллар министрлиги, бошқа ташкилотлар ана шу жамиятнинг пайчилари бўлиш истагини билдирдилар. — деб ёзади ЎзТАГ мухбири И. Гребенюк.

Фирма ходимлари туристик саёҳат йўлларини ишлаб чиқишга хорижий компанияларни жалб этиш ниятидадирлар. Улар турли мамлакатлардан келган меҳмонларнинг манфаатларини ҳисобга олиб, йўллар ёткизишда ёрдам берадилар. Масалан, Араб Шарқидан келаётган туристлар учун қадимий ислом маданияти билан боғлиқ бўлган ерлар, Осиёдаги бошқа мамлакатлар учун «Буюк ипак йўли»дан саёҳат қилиш жуда қизиқарли бўлур эди. Бундай маршрутларни тайёрлашда тарихчилар, археологлар, этнографлар қатнашишади.

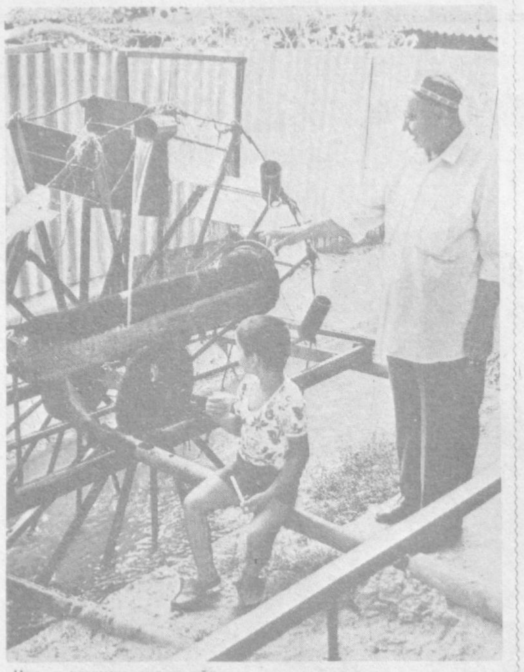

Чархпалакнинг сирли айланиши.

Р. Шарипов сурати.

Замонавий усулда

● ЯНГИ ўқув йилидан «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги 36-ҳунар-техника билим юртида замонавий усулда таълим берилади. Ҳозир бу ерда Японияда ишлаб чиқарилган «Ямака» маркали электрон ҳисоблаш машинаси ўрнатилмоқда. Монтаж ишлари мутахассис П. Я. Петренко раҳбарлигида олиб борилаяпти.

Кўргазмаларимиз Украинада

● ОЙБЕК номидаги Ўзбекистон халқлари тарихи музейининг «Ўзбекистон плакати ва байроқлари» кўргазмаси Москвадаги музейлардан бирида намойиш қилинган эди. Яқинда эса Украина пойтахтидаги «Улуғ Ватан уруши» тарихий музейида тематик кўргазма очилди. Ҳозирғача бу ерга 300 минг нафардан ортиқ киши ташриф буюрди. Фотосурат ва текстлар асосида ташкил этилаётган лекциялар ҳам барчада қизиқиш уйғотмоқда.

О. МАХМАЮСУПОВ.

Хандалар

ҚАРЗ

Бир айёр домла афандини лақиллатмоқчи бўлиб, эрталаб барвақт унинг уйига борибдида, дўқ-пўписа қила бошлабди:

— Насриддин, тез бўл, кечқурун тушимда сенга берган пулларимни қайтариб бер!

— Сиз бораверинг тақсир, кўнглингиз тўқ бўлсин. Берган пулларингизни олиб қўйибман, кечаси тушимда бераман, — деди афанди ҳам бамайлихотир.

ТИКАН

Афанди оёқ яланг ер ҳайдар эди, товонига тикан кириб кетди. У тиканни суғурар экан:

Хайриятки, оёқ яланг келганман! Ковушимни кийиб келганимда тешиб қўйган бўлар эди, — деди.

ШЎР СУВ

Афандидан бир куни сўрашибди:

— Денгизнинг суви нега шўр бўлади?

Афанди жавоб берибди:

— Шуни ҳам билмайсизларми, денгиз суви шўр бўлмаса, балиқлар сасиб кетади-ку.

М. МИРЗАШАРИПОВ,
Фарғона вилояти, Оқариқ қишлоғи.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА ШАХСИЙ ЕНГИЛ АВТОМОБИЛЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«ТОН» КООПЕРАТИВИ

енгил автомобиль ойналарига ва шахсий кишиларнинг рўзғор эҳтиёжлари учун ойналарга

РАНГ-ТУС (қоронғилатиш) БЕРИШ ЮЗАСИДАН

пулли хизмат кўрсатади

Бажарилган иш учун корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар пул ўтказиш йўли билан, шахсий кишилар нақд пул тарзида пул тўлайдилар.

«Тон» кооперативи ҳузурида автомобилларни қўлда ювиш хизмати мавжуд.

Иш вақти — ҳар куни соат 10 дан 18.00гача.

Адрес: Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги проспекти (Тошкент отчопари яқинидаги 26-автозаправка ёнида). 17 трамвайнинг сўнгги бекати.

Справкалар учун телефон — 76-75-59.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА ҚАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ МОТОР ЗАВОДИГА:

токарлар, фрезерчилар, чархловчилар, электр пайвандчилар, авто ва электр погрузчик ҳайдовчилари, стропальшчиклар, тиш йўнувчилар, парчинлаб иш бажарувчилар, металл ва қуйма қуювчилар, шихтачилар, машинада қолиплаш стерженчилари, оловбардошлар, саноат ускуналари подстанцияларига хизмат кўрсатувчи электр монтёрлар, электриқлар, электр двигателларни ўровчилар, тунукасозлар, йўнувчилар, асбобсоз слесарлар, лекальшчи слесарлар, саноат ускуналарини ремонт қилувчи слесарлар, металл конструкцияларни йиғиш бўйича механика-йиғув ишларини бажарувчи слесарлар, слесарь-сантехниклар (саноат вентиляцияси ва кондицияси, контроль ўлчов асбоблари ва автоматлар ремонти бўйича); автоматлар ва ярим автоматлар, автомат линиялар ва агрегат станоклар, металл қирқувчи ва прессловчи ускуналар, сонли программа билан бошқариладиган станокларнинг электрон системалари, сонли программа билан бошқариладиган станоклар ва станокларнинг манипуляторлари, контроль ўлчов асбоблари ва автоматларни созловчилар; цехларнинг энергетиклари ва механиклари; цехларнинг инженер-технологлари — бош технолог хизмати, асбобсозлик бўлими, ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш; бош технолог бўлимларининг инженер конструкторлари, бош конструктор, бош энергетик, бош металлург, бош механик; инженер-механиклар, инженер-электриклар, инженер-сантехниклар, инженер металлурглар, инженер-нормаловчилар, аппаратуралар ва алоқа инженери, контроль ўлчов асбоблари ва автоматлар бўйича инженер, моддий техника таъминоти (вентиляция ускуналари) бўйича инженер.

Меҳнатга вақти-вақти билан рағбатлантирилиб туриладиган ишбай-мукофот тариқасида (бевосита бажарилган иш баҳоланган ҳолда) ҳақ тўланади.

Ишга фақат Тошкент шаҳри ва Тошкент областининг заводдан 25 км. дан олис бўлмаган ерида яшовчи ҳамда пропискада турувчи гражданларигина қабул қилинади.

Завод иккита кам болали оилалар ва битта ёшлар ётоқхоналарига, болалар боғчасига эга. Юнусобод, Қўйлиқ массивлари, Жумабозор, «М. Горький» метро станцияси ўртасида хизмат автобуслари қатнайди.

Касби бўлмаган кишилар уни заводнинг ўзида ёки шу соҳанинг ўхшаш корхоналарида (Тула комбайн заводи, Волгоград трактор заводи, Владимир трактор заводи, Барнаул мотор заводи) ўрганиб чиқишлари мумкин, Ўқиш 6 ойгача давом этади, пропискаси бўлмаган ёлғиз кишилар 2—3 йилга шартнома тузишлари мумкин.

Ўқишга юборилганлар ётоқхона билан таъминланадилар, вақтинча пропискага ўтказиладилар, уларга ўқиш еридаги шартнома муддатига кўра 200 сўмгача бир йил ёрдам пули берилади.

Электрончилар, контроль ўлчов асбоблари ва автоматларни созловчилар, механиклар, энергетиклар, технологлар, слесарлар, электриклар, ремонтчилар, автомат линияларнинг операторлари ўз малакаларини Москва шаҳридаги Ленин номли (АЗЛК) автомобиль заводи, Запорожье шаҳридаги Мелитополь мотор заводида ошириш имкониятига эгалар. Таълим муддати 3 ойдан 6 ойгача.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин:

Тошкент шаҳри, аҳолини ишга жойлаштириш маркази, Космонавтлар проспекти, 6-уй (Телефон 56-07-23) ва шаҳардаги район ижроия комитетлари ҳузуридаги аҳолини ишга жойлаштириш район пунктлари ҳамда завод кадрлар бўлими (Телефон 98-48-67).

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги

РЕСПУБЛИКА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти барча йўналишдаги озиқ-овқат, саноат товарлари бўйича юқори малакали контролёр-кассир ва сотувчилар тайёрлайди. Бу группаларга 25 ёшгача бўлган ўрта маълумотлилар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати 8,5 ой.

Ўқишга республикамиз шаҳарларида яшовчилар қабул қилинади.

Ўқиш даври меҳнат стажига киради.

БОШҚА ШАҲАРДАН КЕЛГАНЛАР ЁТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИ.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ҳамма фанлардан аъло баҳоларга эга бўлган, битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган ўқувчилар педсовет қарорига кўра, ўқишни битириб бўлгач Тошкент совет савдо техникумига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш практикаси Тошкент шаҳрининг Бош универсал магазинида ва универсамларда олиб борилади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), турар жойидан справка, таржимаи ҳоли, 086/У формадаги медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, характеристика, шаҳар савдо идораси ва область савдо бошқармасининг йўлланмаси.

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАНЛАРГА ҲАР ОЙДА 32 сўм стипендия берилади.

Ота-онасиз ва етим қолган ўқувчиларга ҳамда Улуғ Ватан уруши I ва II даражали ногиронларнинг фарзандларига ҳар ойда 41 сўм стипендия тўланади.

Республика ҳунар-техника билим юртининг адреси: 700173, Тошкент шаҳри, А. Икромов райони, Бобир кўчаси, 3-уй (13 ва 70-автобуслар билан «Чўпон-ота»; 4 ва 9-трамвайлар билан «Тез ёрдам медицина клиникаси» бекатларигача борилади). Телефонлар — 75-35-86, 75-35-92.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
Тошкент шаҳар Халқ таълими Бош бошқармасининг

12-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ҚУРУВЧИ-ДУРАДГОР, БЎЁҚЧИ-СУВОҚЧИ, ЭЛЕКТР-ПАЙВАНДЧИ, СУВОҚЧИ-ГАНЧ ЎЙМАКОРИ, ҒИШТ ТЕРУВЧИ.

ЎҚИШГА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИНИНГ ПОЙТАХТГА ЯҚИН РАЙОНЛАРИДА ЯШОВЧИ 8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

8-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлар 3 йил ўқийдилар ва бепул овқат, кийим-бош билан таъминланадилар. 10 йиллик маълумотга эга бўлганлар учун ўқиш муддати 6 ой ва 1 йил.

Ўқишни битирганлар ўрта маълумот ва касб эгаллаганликлари ҳақида диплом оладилар.

Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида иш ҳақининг 50 проценти ўқувчиларга берилади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА КИРАДИ.

Билим юртини тугатганлар техникум ва олий ўқув юртларига киришда имтиёзлардан фойдаланадилар. Совет Армияси сафларида ҳарбий хизматни ўтаб қайтганлар ва ўрта мактабни тугатганлар учун билим юртида қисқа муддатли 6 ойлик электр-пайвандчи ва ғишт-терувчи мутахассисликлари бўйича курслар очилган. Уларга 96 сўмдан стипендия тўланади.

ЎҚИШ РУС ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртида турли тўгараклар, спорт секциялари, вокал-чолғу ансамбли ишлаб турибди.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома, яшаш жойидан справка, медицина справкаси, 6 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмида), таржимаи ҳол, характеристика.

ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ 9.00 ДАН 17.00 ГАЧА (якшанбадан ташқари) ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, А. Икромов райони, 26-квартал, 1-уй (3, 54, 187-автобусларнинг «12-квартал»; 4, 9, 17- трамвайларнинг «30-поликлиника» бекати). Телефон — 76-27-56, 76-36-58.

ТОШКЕНТЛИКЛАР ДИҚҚАТИГА!

ПОЙАБЗАЛЧИЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ

хушбичим, модада ва арзон кийинишни истаган барча кишиларни

ҚУЙИДАГИ КУРСЛАРГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

— Бичиш ва тикиш, бир ва икки йиллик (таълим рус, ўзбек тилларида олиб борилади);
— машинада бадиий каштачилик (таълим рус ва ўзбек тилларида олиб борилади);
— замонавий фасонлардаги шимларни бичиш ва тикиш (тез ўқитиладиган);
— эркаклар кўйлакларини бичиш ва тикиш (тез ўқитиладиган);
— бадиий тўқиш (спица ва илмоқларда), машинада тўқиш,
шунингдек,
телерадиомастерлари,
рассом-безакчилар,
амалий косметика-макияж (уч ойлик),
массажни ўрганиш бўйича уч ойлик курслар,
инглиз тилига тез ўқитиш (таълимнинг ўйин системаларини қўлланган ҳолда катта ва болалар группаларига, уч ойлик),
ўзбек тилини тез ўқитиш курси,
эски ўзбек ёзувини ўргатиш курси,
татар тили курси.

Ўз дунёқарашини кенгайтириш мақсадида шифобахш ўсимликларнинг хоссалари ва уларни қўлланиш усулларини ўрганишни истаган барча кишиларни «Ибн Сино» клубига таклиф этамиз.

Шанба куни кечқурунлари зерикиб қолувчи кишиларни биз «Диалог» клубига дам олиш кечасига ташриф буюришга таклиф қиламиз. Мазкур саройнинг диско барида эса сизларни вокал чолғу ансамбли ва пойабзалчилар маданият саройи артистлари билан қизиқарли учрашувлар кутади.

Музика ва рақс коллективлари билан қизиқувчи кишиларни биз—фортепиано, гитара, доира, хореографик коллективи (катта ва болалар группалари)га ва музика студияларига, рок-н-рол спорт тўгарагига, бал рақс коллективига таклиф қиламиз.

Ўз бўш вақтларини театр санъатига бағишлашни истаган кишилар учун «Лица» театр-студияси ишлаб турибди.

Адрес: Тошкент шаҳри, Б. Хмельницкий кўчаси, 4-уй (2, 3, 6, 14-троллейбуслар; 51-автобуснинг «Пойабзалчилар маданият саройи» бекати). Телефон — 54-38-96.

Кадрлар резерви банкини яратамиз

Аҳолини ишга жойлаштириш, қайта ўқитиш ва касбга йўллаш маркази номзодлар кўрсатиш юзасидан кадрлар резерви маълумотлар банкини барпо этмоқда.

Ўз ишини ўзгартиришни истаган, эгаллаган мутахассислиги бўйича хизмат юзасидан мансабини ошириш учун ўзини етарли тажриба орттирганман деб ҳисоблаган кишилардан қуйида келтирилган намуна бўйича 2 нусхада тўлдирилган кадрларни ҳисобга олиш варақаси билан аҳолини ишга жойлаштириш марказига ташриф буюришларини сўраймиз:

НОМЗОДЛИККА КЎРСАТИШ УЧУН КАДРЛАР РЕЗЕРВИНИНГ ҲИСОБГА ОЛИШ ВАРАҚАСИ

Фамилияси, исми, отасининг исми

Туғилган йили

Миллати

Маълумоти, қаерни, қачон тамомлаган, ихтисоси

Уй-жой таъминоти ва уй адреси, телефони

Қандай лавозимга даъвогарсиз

Сана

Шахсий имзо

МАРКАЗНИНГ РАЙОН БЎЛИМЛАРИ АДРЕСИ:

Марказий бўлим — Космонавтлар проспекти, 6-уй, Телефон — 56-04-20.
А. Икромов райони — Фарҳод кўчаси, 21-уй, Телефон — 74-01-57.
Киров райони — Энгельс кўчаси, 48-уй, Телефон — 34-24-12.
Куйбишев райони — К. Маркс кўчаси, 59-уй, Телефон — 32-35-82.
Октябрь райони — У. Юсупов кўчаси, 3-уй, Телефон — 41-18-14.
Ленин райони — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй, Телефон — 55-72-56.
С. Раҳимов райони — Қорасарой кўчаси, 270-уй, Телефон — 48-43-50.
Сергели райони — Спутник массиви, 2-квартал, 69-уй, Телефон — 58-63-84.
Фрунзе райони — Ш. Руставели кўчаси, 87-уй, Телефон — 53-77-31.
Ҳамза райони — М. Ҳасанова кўчаси, 10-уй, Телефон — 96-79-63.
Чилонзор райони — Чилонзор массиви, 2-квартал, 3-уй. Телефон — 77-12-60.

Иш вақти — соат 9 дан 18.00 гача, танаффус — соат 13 дан 14.00 гача.

Ўз ёнингизда қуйидаги ҳужжатларни бирга олиб келинг: паспорт, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, диплом нусхаси, маълумот ҳақидаги аттестат, курсларни тамомлаганлик ҳақида справка, ҳайдовчилик гувоҳномаси ва ҳоказо.

ШАҲАР КАДРЛАР ХИЗМАТИ НОМЗОД КЎРСАТИШ РЕЗЕРВИ БАНКИДАН ФОЙДАЛАНИШНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

13, 14 СЕНТЯБРЬ СОАТ 17.00 ва 19.30 да

Кулиб-тинглаб дам олинг дўстлар

ҚАТНАШАДИЛАР:

Қўқон шаҳар аскиячиларидан: ЙЎЛДОШХОН НОСИРОВ, МУҲАББАТХОН ТОШПЎЛАТОВА, ЖЎРАХОН ПЎЛАТОВ, ҒИЁСИДДИН АБДУРАҲМОНОВ;

Фарғона область Ленин комсомоли мукофоти лауреати Шерқўзиевлар оилавий ансамбли

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЕАТР АРБОБЛАРИ СОЮЗИ

«ДИЛШОД» АНСАМБЛИ

6-жаҳон фестивалининг лауреати ОТАЖОН РАЖАБОВ,

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: МЎЪТАБАР ЙЎЛДОШЕВА, САЛОҲИДДИН ТЎХТАСИНОВ;

Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мукофоти лауреати ҒУЛОМҚОДИР ЭРГАШЕВ;

САНОБАРХОН ШОИКРОМОВА, АБДУРАУФ ЁҚУБОВ, ХОТАМ ҚОСИМОВ, БАҲРИДДИН БЕКМУРОДОВ **ва бошқалар.**

Программани — ЎТКИР СИДДИҚОВ **олиб боради.**

Ансамблларнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, бастакор САЛОҲИТДИН ТЎХТАСИНОВ.

Билетлар соат 11.00 дан сотилади.

ТОШКЕНТ ФАН ВА ТЕХНИКА УЙИ

бош бухгалтер лавозимига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда қатнашиш учун олий ёки ўрта махсус маълумотли ва бош бухгалтер вазифасида иш тажрибасига эга бўлган, ўзбек ва рус тилларида гаплаша оладиган 50 ёшгача бўлган кишилар таклиф қилинадилар.

ҲУЖЖАТЛАРНИ ТОПШИРИШ МУДДАТИ — 13 СЕНТЯБРГАЧА.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Ленинград кўчаси, 48-уй.

Справкалар учун телефон — 33-34-64.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони)

8 СЕНТЯБРДАН БОШЛАБ ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА

«МУШУК УЙИ» ва «ДОКТОР АЙБОЛИТ»

ҒАРОЙИБ ТОМОШАЛАРИ

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ КАТТА РАНГ-БАРАНГ ПРОГРАММА.

ҚАТНАШАДИЛАР:

РСФСРда хизмат кўрсатган артист Александр ПОПОВ

ва масхарабозлар: Удмурдистон АССРда хизмат кўрсатган артистлар

Иван ТРЯПИЦИН ва Василий ОРЛОВ.

Справкалар учун телефонлар — 44-35-91, 44-35-84.

Касса дам олиш кунисиз — соат 10 дан 20.00 гача очиқ.

ОЛДИНДАН БИЛЕТЛАР СОТИШ КАССАСИ ИШЛАЙДИ.

Коллектив бўлиб тушиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Қишлоқ жойлардан келган томошабинларнинг аризаларига биринчи навбатда хизмат кўрсатилади.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 2/IX да **Иоланта**, 3/XI да **Чиполлино** (12.00), **Кармен** (19.00). 5/IX да **Майсаранинг иши.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 2/IX да **Қутлуғ қон** (19.30), 3/IX да **А. Қодирийнинг ўтган кунлари**. 5/IX да **Куёв.**

Кино

2, 3 сентябрда
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ШАРЛО» ИСПАНИЯДА», «СТАДИОНДАГИ ТЕНТАКЛАР» (катта зал, 11, 14, 17, 20.00), «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (ўзбек тилида, кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.30).

Дружба — «ЁҚУТ КЎЗЛИ БИЛАГУЗУК» (12.00), «ТИМСОҲ «ДАНДИ-II» (11, 14, 15, 18.20, 20,40).

Москва — «ҚАРЗ ҚОҒОЗИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (тоқ соатларда ва 20.40 да)

Восток — «ОТАХОНЛАР», «УНИНГ ЖАҲЛИ ЧИҚА БОШЛАДИ» (11, 12.40, 14.20, 16, 17.40, 19.20, 21.00).

Чайка — «ИНТЕР ҚИЗ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Лисунов номли — «МЕНИНГ ИСМИМ АРЛЕКИНО» (11, 14, 17, 20.00).

Ватан — «ҚАРЗ ҚОҒОЗИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (11, 13, 15, 17, 19, 20.40).

М. Шайхзода номли—«ТОНГ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

К. Ёрматов номли — «КИНГ-КОНГ ТИРИК» (тоқ соатларда).

Нукус — «ҚАРЗ ҚОҒОЗИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (17, 19, 20.45).

Қозоғистон — «ҚАРЗ ҚОҒОЗИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (11, 12, 13, 14, 16, 18, 20.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ЁВВОЙИ ҚАЛБ» (жуфт соатларда).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ҚАРЗ ҚОҒОЗИ ВА ОСОЙИШТАЛИК» (12, 14, 16, 18, 20, 21.30).

Фестиваль (ёзги) — «ҚАРЗ ҚОҒОЗИ ВА ОСОЙИШТАЛИК (21.40).

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54.15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.

Р — 14680.

Б. — 2017. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10